

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

12^E JAARGANG

WOENSDAG 9 MAART 1927

No. 584

INHOUD.

DE ONGRONDWETTIGHEID VAN HET BELGISCH VERDRAG door <i>Jhr. Dr. C. G. S. Sandberg</i>	214
De Belgische waterwegen II door <i>J. H. Cohen Stuart</i> ..	215
Uit de praktijk der Credietverzekering door <i>Jhr. Mr. H. Smissaert</i>	218
De geldmarkt in 1926 door <i>Tj. Greidamus</i>	220
De werkloosheidsverzekering in Engeland door <i>Mr. H. J. Morren</i>	222
De Grondslagen van Steunverleening inzake Werkloosheid door <i>Ir. R. A. Verwey</i> met naschrift door <i>F. von Koch</i>	223
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De ontwikkeling van de Biet- en Rietsuikerindustrie in de laatste jaren, vergeleken met den tijd van vóór den oorlog door <i>Dr. G. Mikusch</i>	225
AANTEKENINGEN:	
Indexcijfers van groothandelsprijzen	228
BOEKAANKONDIGING:	
Dr. M. G. de Boer: <i>Honderd jaar machine-industrie op Oostenburg</i> , bespr. door <i>Prof. Dr. Z. W. Sneller</i> ..	228
MAANDLIJFERS:	
Productie der Steenkolen, Bruinkolen-en Zoutmijnen ..	229
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	230—236
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra*.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: *Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart*.

Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam. Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.*

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en girorekening No. 6729.*

8 MAART 1927.

In verband met de maandwisseling bleef er op de geldmarkt een vaste stemming heerschen. In het begin der week kon particulier disconto alleen voor 3½ pCt. plaatsing vinden, terwijl prolongatie weder 4 pCt. noteerde. Na de maandwisseling kwam er echter reeds vrij spoedig een lichte ontspanning, zoodat zoodat de prolongatierente als particulier disconto tot 3½ pCt. konden terug loopen. Call-geld, dat tot 4¼ pCt. was opgelopen, werd weder voor 3¾ à 3¼ pCt. aangeboden. * * *

Op de balans van De Nederlandsche Bank blijkt de post binnenlandsche wissels nog met f 4,1 miljoen te zijn gestegen. De beleeningen geven, nu de maandwisseling tot het verleden behoort, weer een daling te zien, ditmaal van f 8,6 miljoen.

De metaalvoorraad der Bank blijkt sinds de publi-

catie van den vorigen weekstaat iets te zijn teruggelopen. Het goud daalde met een kleine f 100.000, terwijl de zilvervoorraad zich f 400.000 lager stelde.

De stijging van f 2,5 miljoen, die de post papier op het buitenland te zien geeft, correspondeert met de gelijktijdige daling van de diverse rekeningen onder het actief, die in de afgelopen week van f 54,7 miljoen tot f 52,2 miljoen terugliepen.

De biljettencirculatie verminderde met f 8 miljoen. Het tegoed van het Rijk bleef vrijwel op dezelfde hoogte. De rekening-courantsaldi van anderen vertoonen een stijging van f 2,8 miljoen. Het beschikbaar metaalsaldo klom met f 600.000. Het dekingspercentage bedraagt nagenoeg 53.

* * *

De flauwe stemming op de wisselmarkt bleef nog tot Donderdag aanhouden. Bij het ruimer worden van de geldmarkt kwam er echter vrij veel vraag naar Londen, zoodat de koers van 12.11¼ tot 12.12½ steeg. Dollars en Marken waren aanvankelijk eveneens iets vaster; maar al spoedig kwam er voor deze wissels weer meer aanbod, zoodat de koersen vrijwel de geheele week omstreeks 2.49¹³/₁₆ en 59.20 schommelden. Ook Parijs was zeer stationair op 9.77. Van de overige wissels valt nog te vermelden: een kleine stijging van Lires, 10.93—11.02; een plotseling aantrekken van Madrid op Zaterdag, toen 42.25 betaald werd, nadat de geheele week op omstreeks 41.95 verhandeld werd en welke stijging gisteren voortgang maakte tot 42.58 en een verdere stijging van Buenos-Aires. Gisteren werd voor dezen wissel het goudpari (105¹¹/₁₆) overschreden.

LONDEN, 7 MAART 1927.

Groote geldverschuivingen hadden verleden week gedurende de eerste dagen van Maart plaats en goede prijzen (4—4½ pCt.) werden voor de dagelijksche en wekelijksche accomodatie betaald; over het geheel was geld niet ruim, ofschoon de bankstaat op een comfortabel vlottend marktsaldo scheen te wijzen.

Disconto bleef vast op 4¾—⁷/₁₆ tot Vrijdag, den dag der schatkistbiljetteninschrijving. Tot ieders verwondering bleek de animo voor de schatkistbiljetten groter en had de toewijzing dan ook tegen ongeveer 4¾ pCt. plaats, hetgeen bijna ½ pCt. lager is dan in de daaraan voorafgaande week. De koers voor prima bankaccepten sloot op 4⁵/₁₆—¾.

Heden was geld vrij gemakkelijk en disconto zwakker op 4⁵/₁₆ pCt.

DE ONGRONDWETTIGHEID VAN HET BELGISCH VERDRAG.

Na de bestrijding van onze stelling door Prof. Jhr. Mr. W. J. M. van Eysinga in de Ec. Stat. Ber., van 9 en 16 Febr. jl. brengt de Februari afl. van „de Volkenbond” nog zes andere nl. van de H.H. Hoogleraren in het Staatsrecht: Mr. A. Anema, Mr. Dr. J. v. d. Grinten, Mr. H. Krabbe, Mr. Dr. R. Kranenburg, Mr. Dr. C. W. v. d. Pot Bzn. en Mr. C. W. de Vries, die het op essentiële punten onderling en met Prof. v. Eysinga oneens zijn.¹⁾

Wanneer wij buiten beschouwing laten het betoog van Prof. v. d. Pot²⁾ dat door Prof. Scheltema³⁾ en Mr. Schepel³⁾ afdoende weerlegd werd⁴⁾, en dat van Prof. de Vries omdat deze de Grondwet eenvoudig naast zich neerlegt, dan kan de hoofdstelling der andere heeren aldus worden samengevat:

Onze Grondwet is alleen bestemd voor binnenlandsch gebruik. Zoodra nu de wetgever zich gaat bewegen op het internationale gebied, dan heeft hij zich daardoor op een terrein begeven waarvoor de Grondwet nooit voorschriften gaf noch geeft en mag hij die Grondwet derhalve geheel terzijde laten. Wat hij dan ook doet, hij kan dusdoende de Grondwet niet schenden. Hoe men over deze stelling oordeelen moge, zeker is, dat zij gloednieuw is.

Een andere vraag is of zij juist is.

Allereerst moet dan vastgesteld worden, dat bij de laatste Grondwetsherziening, toen de vraag of een goed te keuren traktaat met de Grondwet mag strijden, ter sprake kwam, de Regeering; waartoe o.m. de

¹⁾ Zie Nieuwe Courant 28/21 en 1/3/27.

²⁾ N.R.Ct. 18/2/27.

³⁾ Ec. Stat. Ber. 23/2/27.

⁴⁾ Een argument door Prof. v. d. Pot aangevoerd, mag niet onbesproken blijven, daar het niets minder dan eene enormiteit is, die evenwel door niet terzake kundigen, d.w.z. door het overgrote deel der lezers en beoordeelaars in eerste en tweede hand, eenvoudig aanvaard wordt op gezag van een hoogleraar.

Prof. v. d. Pot toch zegt: „dat met de instelling van „het oppertoezicht (niet) bedoeld zou zijn om op water-„staatsgebied uit te sluiten het aanvaarden van de ver-„plichting zich in een geschil aan arbitrage te onderwerpen, „teminder omdat zulke arbitrage-contracten in 1815 nog „volkomen onbekend waren” (de cursiveering is van ons).

Zijn stelling, met de restrictie, mits op grondwettelijke wijze gerealiseerd, is dezerzijds nooit aangevochten en kunnen wij dus, als niet terzake dienende buiten bespreking laten. Zijn door ons gecursiveerde *motivering* echter is, het spijt mij zulks te moeten herhalen, eene enormiteit.

Behalve, dat bij de latere en laatste (1922) grondwetsherzieningen arbitrage-contracten wel bekend waren, dient erop gewezen, dat slechts 21 jaar tevoren, nl. 1794 het arbitrage traktaat van John Jay tusschen de Vereenigde Staten van Noord-Amerika en Engeland tot stand kwam en de in dat traktaat voorziene commissies werden vastgesteld respectievelijk 28 October 1798, 8 Januari 1802 en 25 Februari 1804. (Zie A. de Lapradelle et N. Politis. *Recueil des arbitrages internationaux Paris 1905—1923*. T I).

Bovendien kwamen arbitrage-contracten en arbitrages in de midden-eeuwen *veelvuldig* voor. Mileta Novacovitch, in zijn „Les compromis et les arbitrages internationaux du XIIe au XVIe siècle (Paris A. Pedone 1905),” zegt daarvan o.a. p. 25 „La fréquence des arbitrages au moyen-âge s'explique par un concours de circonstances.” (Zie ook b.v. Paul Fauchille. *Traité de droit international public* T I Paris 1926 pp. 534 e.v.).

Ten slotte wil ik nog wijzen op A. Raeder. „L'arbitrage international chez les Hellènes” (La Haye Martinus Nijhoff e.a.) waaruit blijkt, dat arbitrage-contracten reeds onder de oude Grieken bekend, *veelvuldig* gesloten en in toepassing gebracht werden, ja zelfs Perikles het voorstel deed tot stichting van een *internationaal hof van arbitrage* ter beslechting van geschillen tusschen de Grieksche staten.

Hoe Prof. v. d. Pot eene dusdanige lichtzinnige *motivering*, die niet nalaten kan op den leek, d.i. op het groote publiek, indruk te maken, naar mij persoonlijk gebleken is, met zijn naam heeft durven dekken is mij onbegrijpelijk. Haar recht te zetten, hoe onaangenaam ook, scheen ons een plicht.

huidige minister van buitenlandsche zaken; in dezelfde functie behoorde, zich zéér beslist en ondubbelzinnig daartegen heeft uitgesproken. Wij moeten derhalve aannemen dat zij nog op dat standpunt staat. En terecht.

De Grondwet toch beperkt in allerlei opzicht den gewonen wetgever; geeft zekere grenzen aan waarbinnen hij geheel vrij is, maar waarbuiten hij zich in het geheel niet begeven mag of niet dan op uitdrukkelijk door haar gestelde voorwaarden.

Zij draagt den wetgever op wetten te maken, doch steeds met dit waarschuwend woord „Denk er om Gij moet blijven binnen de perken die ik U heb afgebakend.”

De wetgever is aldus een bindend mandaat gegeven, waaraan hij al zijn handelingen te toetsen heeft. En dit heeft de Grondwetgever zéér beslist gewild, omdat hij maar al te goed weet, dat binnen de gestelde grenzen men veilig is en éen zich daarbuiten begeven levensgevaarlijk kan zijn voor den Staat. De lasthebber, de wetgever, overschrijdt de schreef derhalve nooit willens of wetens en op eene overtreding door onachtzaamheid of gemakzucht toch begaan, kan hij nimmer het recht gronden om zich in den vervolg van de gestelde grenzen niets meer aan te trekken. Dat geldt, zeggen de hoogleraren, voor binnenlandsch gebruik, maar als dezelfde lastgever denzelfden mandataris een opdracht doet vervullen als het ware in het buitenland, (sluiten, goedkeuren en bekrachtigen van tractaten), dan zou dat mandaat niet meer bindend, de mandataris dus volkomen vrij zijn.

Bijvoorbeeld: De mandataris, de wetgever, mag zolang hij nog in het binnenland werkzaam is, de censuur niet invoeren (art. 7 Gw.); het petitie-recht moet hij vrijlaten (Gw. art. 8); de algemeene verbeurdverklaring der goederen, den schuldige toebehoorende, mag hij op geen misdrijf als straf stellen (art. 161); Godsdienstvrijheid moet hij eerbiedigen (Hfdst. 6) enz. enz.

Aan al deze bepalingen nu, zou hij volgens de rede-neering der hoogleraren niet meer gebonden zijn, zoodra hij zich, *in opdracht van zijn lastgever nog wel*, (art. 58) naar het internationaal terrein begeeft?

In opdracht van zijn lastgever, om daar afspraken te maken, die, eenmaal aanvaard, ook *en gelijke kracht van wet hebben in het binnenland*, als de wetten die de mandataris voor het binnenland mag maken mits binnen de grenzen van zijn bindend mandaat? De vraag stellen is haar beantwoorden in dien zin, dat zulks nooit den wil van den lastgever heeft kunnen zijn.

Laat ons ten overvloede eens een ander voorbeeld geven. Stel eens dat in *de Grondwet* het stellen van de doodstraf op eenig misdrijf werd verboden, en dat een traktaat ter goedkeuring werd aangeboden met een bepaling die de doodstraf stelt op bepaalde internationaal belangrijke misdrijven. Dan zou, volgens de heeren de wetgever omdat hij zich op internationaal gebied begaf, gerechtigd zijn geweest het traktaat te sluiten en het Parlement zou zijn bekrachtiging niet behoeven te onthouden op grond van het in strijd zijn met de Grondwet. Het traktaat zou dus door de Kamers kunnen worden goedgekeurd en de misdadiger, die nationaal niet mag worden gehangen, zou dan internationaal om het leven worden gebracht door de nationale organen en... *hangen*.

Nergens staat er in de Grondwet, dat de mandataris zijn bindend mandaat thuis mag laten wanneer hij zich op buitenlandsch terrein begeeft. Het erin te willen leggen moge scherpzinnig zijn, maar maakt het nog niet juist. De wetgever blijft aan zijn mandaat ook buitenslands gebonden en heeft slechts vrijheid van handelen binnen de grenzen van dat mandaat, d.i. de Grondwet, een waarheid die, n'en déplaise de sophismen der hoogleraren, ook door de Regeering als onomstootelijk erkend werd en voor haar nog geldt.

Overschrijdt hij zijn mandaat dan pleegt hij grondwetsschending, onverschillig of hij zich bewoog op nationaal of internationaal gebied, en hij die zulk eene handeling sanctionneert doet eveneens en schendt zijn eed op die Grondwet afgelegd.

Zoo staat de kwestie in een taal die ook begrijpelijk is voor niet rechtsgeleerden.

Het betoog der bestrijders van onze en der Regeeringsstelling, doet aan als een fop-speentje, waarmee wellicht het geweten tijdelijk gesuist zou kunnen worden, doch dat een fop-speentje blijft, hoe hard de (eventueele) gebruikers hun oogen daarvoor ook mogen dichtknijpen. C. G. S. SANDBERG.

DE BELGISCHE WATERWEGEN.

II.

De tegenstanders van het watertransport in België — d.w.z. zij, die meenen, dat de waterwegen, in vergelijking met de spoorwegen, slechts geringe economische waarde hebben, dat de staat er daarom geen geld aan dient te verspillen, maar liever het spoorwegwezen verder behoort te ontwikkelen en te perfectioneeren — gronden hun betoog meestal in hoofdzaak op de stelling, dat watervervoer slechts voordelig is over lange afstanden, zoodat het in een klein land als België geen kans heeft tegen de spoorwegen. Aldus o.a. een gezaghebbend woordvoerder op dit gebied als Prof. de Leener te Brussel die, op grond van onderzoekingen van den Duitschen specialist Sympher, aanneemt, dat watertransport op afstanden van minder dan 50 KM. niet tegen den spoorweg kan concurreeren, zelfs in gevallen, waar zoowel verzender als ontvanger der lading onmiddellijk aan het water gelegen zijn.¹⁾

Welnu, deze stelling wordt in België zelf gelogenstraft door het enkele feit dat, zooals in mijn vorig artikel werd aangetoond, verreweg het grootste deel van Antwerpen's binnenvaartverkeer afkomstig is van of gericht op plaatsen, binnen een radius van 50 KM. van die haven gelegen en ook door spoorwegen daarmee verbonden, terwijl juist met de veraf gelegen plaatsen het waterverkeer miniem en door de spoorwegen geheel overvleugeld is.

De berekeningen van Sympher dateeren van lang vóór den oorlog; zij waren gebaseerd op de toenmalige Deutsche spoorwegtarieven, die anders waren dan de Belgische en bovendien inmiddels geheel veranderd zijn; op een waterweg, een scheepstype, scheepvaartrechten en exploitatie-methodes, die van de Belgische totaal verschillen en verschillen, zoodat een zuivere basis van vergelijking ontbrak en ook nu nog ontbreekt. Er zou dan ook geen aanleiding zijn hier bij de zaak stil te staan, ware het niet, dat Prof. de Leener's stelling — die hij in een recente studie opnieuw poneert²⁾ — door velen in België als een soort economische wet van Meden en Perzen wordt geaccepteerd en aan een juiste beoordeeling van het Belgische verkeersprobleem in den weg schijnt te staan.

Onder al de talrijke factoren, die in het algemeen de concurrentiemogelijkheid tusschen spoor- en waterwegen bepalen zijn er vooral drie, welke m.i. den doorslag geven, nl. 1. de op het bedrijf vallende lasten met betrekking tot de kosten van aanleg en onderhoud van den verkeersweg; 2. de tariefpolitiek der spoorwegen; 3. de capaciteit van den waterweg en het

¹⁾ G. de Leener, La Politique des Transports en Belgique (1913), blz. 152 vv.; Sympher, Die wirtschaftliche Bedeutung des Rhein-Elbe Kanals (1899).

²⁾ In de Nov. afl. der Revue Economique Internationale Ter verklaring van het geringe aandeel der waterwegen in het massale vervoer en ten bewijze van zijn stelling vermeldt Prof. de Leener, dat in 1925 de gemiddelde afgelegde afstand van dat vervoer per spoor was 57 KM. Om met dit cijfer iets te bewijzen, had hij ook den gemiddelden afstand van het massale watertransport moeten opgeven; vermoedelijk zou dit de onjuistheid zijner stelling hebben aangetoond.

daarmede verband houdende maximum draagvermogen der schepen.

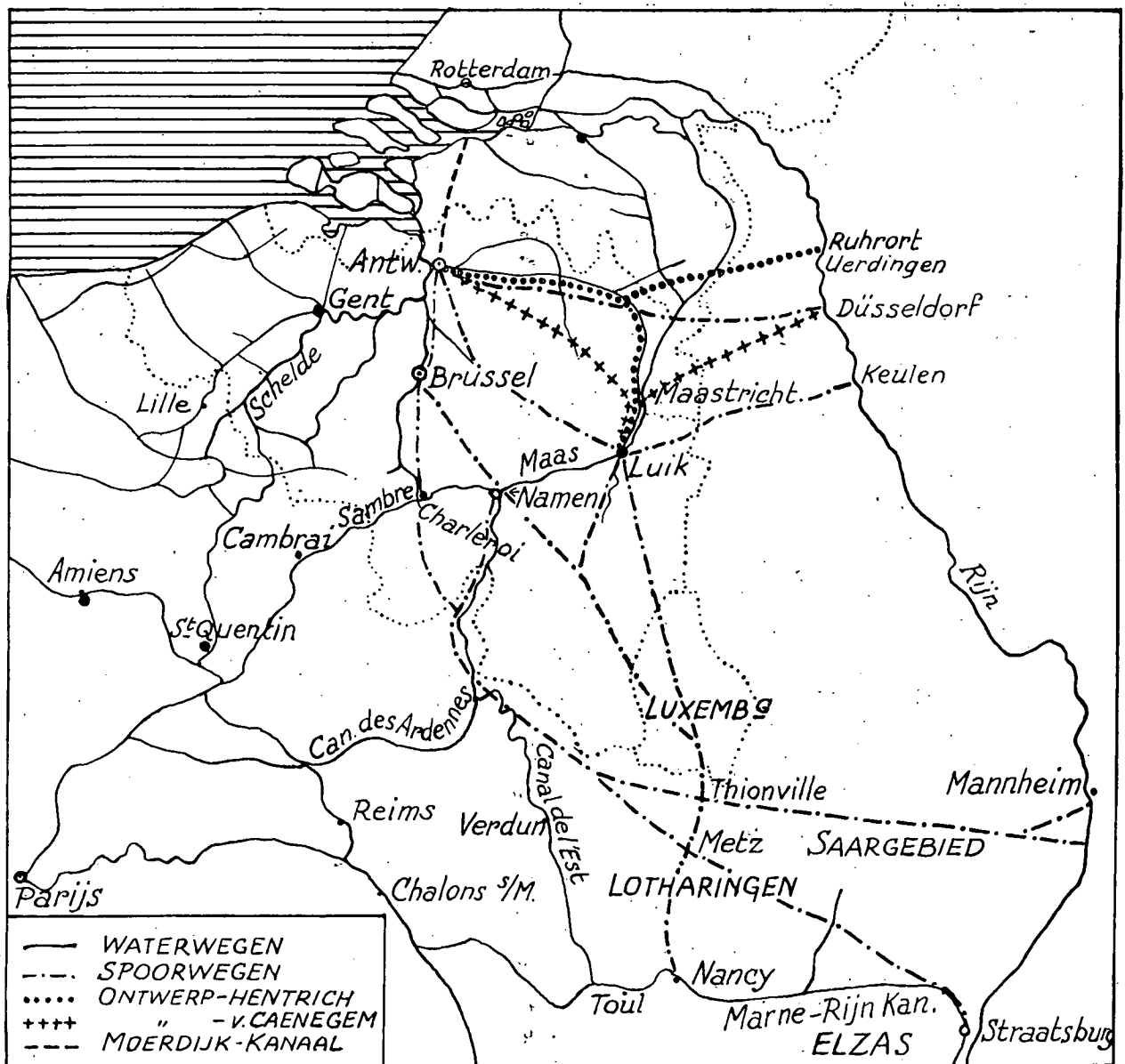
Ad 1 zou men, wat watertransport betreft, als twee uitersten kunnen noemen het Nederlandsche stelsel, dat aanleg en onderhoud der voornaamste waterwegen geheel voor rekening van den Staat laat, en het Duitse, dat deze lasten op de scheepvaart verhaalt door de heffing van rechten, varieerende van 0,5 tot 3,5 Pfg. per tkm. volgens 4 goederenklassen naar het model der spoortarieven. Tusschen deze uitersten in staat België, dat een uniform recht heft van 0,5 c. per tkm. op de aan den Staat behoorende kanalen en 0,16 c. op de gekanaliseerde rivieren, maar daarmee alleen de onderhoudskosten dekt; om ook rente en aflossing van het aanlegkapitaal te dekken zouden deze rechten, volgens een voor-oorlogsche berekening (die intusschen door de depreciatie van de Belgische staats-schuld haar waarde verloren heeft) 1,5 c. per tkm. hooger moeten zijn.

In beginsel valt zeker voor het Duitse stelsel wel wat te zeggen en heeft De Leener tot op zekere hoogte gelijk, wanneer hij zegt, dat een binnenschipperij geen economisch recht van bestaan heeft, indien zij de kapitaallasten op de door haar bevaren waterwegen niet kan opbrengen. Een land echter, dat met natuurlijke waterwegen gezegend is, zal er steeds op uit zijn de nuttige sfeer van dit verkeersmiddel zoo ver mogelijk uit te breiden en het door den aanleg van aansluitende kanalen e.d. zoo intens mogelijk uit te buiten. Dat hiermede de gansche volkswelvaart en niet alleen de binnenschipperij of de toevallig aan de kanalen gelegen plaatsen gediend zijn, is een waarheid die ten onzent grif wordt erkend maar waar men in België — door onbekendheid met de waarde van een overal doorgedrongen watertransport — ietwat vreemd tegenover staat. Trouwens er zou tegen de heffing van scheepvaartrechten voor het beoogde doel geen principieel bezwaar behoeven te bestaan, zolang zij op het vervoer, niet op den vervoerder drukken, d.w.z. zolang zij in de vracht terug verdiend kunnen worden. De concurrentie der spoorwegen heeft dat in vele gevallen bijna onmogelijk gemaakt, omdat voor deze de noodzakelijkheid niet bestaat om de op een gegeven traject vallende kapitaallasten ook in de voor dat traject geldende tarieven tot uiting te brengen.

Een over een uitgebreid lijnennet beschikkend spoorwegbedrijf is hier duidelijk in het voordeel: het kan op één lijn uiterst lage tarieven vaststellen en zich daarvoor op andere lijnen, waar geen waterconcurrentie is, compenseeren. Vooral is dit het geval in een land als België, dat, naast een buitengewoon dicht net van spoorwegen, slechts weinige en meendeels gebrekkige waterwegen bezit; dat bovendien zijn spoorwegen niet exploiteert op een basis van redelijk rendement, doch met ampere kostendekking tevreden is, ja er zelfs (door allerlei kunstgrepen met de kapitaalrekening¹⁾ geld op toelegt. Een vergelijking met Duitschland gaat hier niet op: de Pruisische spoorwegen leverden voor den oorlog ruim 6 pCt. netto winst op en waren zoodoende een belangrijke bron van inkomsten voor den Staat; alleen daardoor is te verklaren, dat toen ook de binnenvaart de tamelijk hoge kanaalrechten kon verdragen. Onder het nieuwe Duitse spoorwegrégime, dat zich om de belangen der binnenvaart weinig bekommert en deze door een vernuftig uitgedacht stelsel van staffeltarieven een moordende concurrentie aandoet, hoort men de Duitse binnenvaart steen en been klagen over de kanaalrechten.

Nu is het wel opmerkelijk, dat het staffeltariefprincipe — thans algemeen aanvaard — oorspronkelijk een Belgische vinding is en juist als concurrentiewapen tegen het watertransport bedoeld was. Reeds dadelijk bij den aanleg der eerste Belgische spoorwegen, die, zooals wij gezien hebben, beoogden België onaf-

¹⁾ Zie hierover Econ. Stat. Ber. van 9 Febr. „De Belgische Spoorwegen.”

Nederlandsch-Belgisch-Fransche waterwegen en voornaamste Transit-spoorwegen op Antwerpen, Luik en Namen.

hankelijk te maken van de Nederlandsche waterwegen, stond men voor de noodzakelijkheid de vrachttarieven zóó te stellen, dat zij vooral op lange afstanden — waar de goedkoopste van het watertransport zich het sterkst doet gevoelen — opgewassen zouden zijn tegen de Nederlandsche, Rijn- en de Belgische binnenvaart. Men zocht en vond de oplossing in de staffeling, d.w.z. in de vaststelling van zekere basisvrachten voor minimum afstanden — 25, 50 of 75 KM. — en de progressieve vermindering van die basisvracht naar gelang van den afgelegden afstand. Een eigenaardig gevolg van dit stelsel was, dat men er in het doorvoerkeer met Duitschland en Frankrijk naar streefde, het vervoer over een zoo lang mogelijk Belgisch traject te leiden, al moesten de goederen daarvoor een omweg maken. Zoo ontstond het bekende „transit-barème”, gebaseerd op een vracht van 6 c. per tkm. voor de eerste 75 KM., 1 c. voor de volgende 80 KM. en 2 c. voor elken verderen afstand; het leidde er toe, dat bijv. voor het verkeer met het Noordelijke Rijnland niet bij voorkeur gebruik gemaakt werd van de route over Roermond (afstand Antwerpen—Nederl. grens 75 KM.), doch van den omweg over Herbesthal—Verriers—Luik (160 KM.).

Van het effect der Belgische spoorwegconcurrentie in het doorvoerkeer met Duitschland weten onze, voornamelijk op de Rijnvaart steunende, havens mede te spreken. Ook in het binnenlandsche vervoer hebben de Belgische spoorwegen op deze wijze met succes de binnenvaart op lange afstanden bestreden. Terwijl echter de Rijnvaart (ook die op Antwerpen) door

een steeds verbeterende organisatie en het gebruik van steeds grootere schepen den spoorweg in het vervoer van massale en zelfs van stukgoederen wist te weerstaan, bleef de Belgische binnenvaart gekluisterd aan een stelsel van waterarme of gebrekkig aangelegde en slechts voor kleine, weinig diepgaande schepen bevaarbare en daarbij aan tollën onderhevige waterwegen. Alleen de Beneden-Schelde tot Gent en de daarop uitkomende kanalen naar Brussel en Leuven laten een enigszins grooter scheepstype toe, en ook tusschen Antwerpen en Luik vaart thans — maar uitsluitend langs den omweg over Den Bosch: de Kempensche vaart is daarvoor niet toegankelijk — een vrij aanzienlijke vloot van schepen van 550 ton, die echter niet meer dan 450 ton kunnen vervoeren op een maximum diepgang van 1,90 M., wegens de afmetingen van het kanaal Luik-Maastricht. Een en ander weerspiegelt zich in de gemiddelde tonnenmaat van de op Antwerpen varende binnenschepen, welke in 1924 bedroeg: van en naar het binnenland 201 ton, Nederland 335 ton, Duitschland 857 ton, Elzas-Lotharingen 1218 ton.

Het is duidelijk, dat onder deze omstandigheden van eenig omvangrijk watervervoer, zelfs van massale goederen op lange afstanden in België geen sprake kan zijn, hetgeen dan ook verklaart waarom zich dit alleen met het buitenland, of in België op betrekkelijk korte, tolvrije en door de staffelspoortarieven niet beheerschte-trajecten heeft kunnen ontwikkelen. Tekenend is het geval van steenkolen. Deze maken meer dan een derde van al het watertransport uit,

maar 90 pCt. van de heele *Belgische* kolenproductie wordt per spoor vervoerd!

In het algemeen omvatten juist massale goederen, grond- en delfstoffen, bouwmaterialen (kalk, cement, zand, steenen e.d.) een overwegend percentage zoowel van het water- als spoorvervoer, en wel respectievelijk van het vervoer:

	Te water	Per spoor
Steenkolen, cokes etc.....	37 %	28 %
Metallurg. prod. en ertsen	7 „	14 „
Bouwmater. en delfstoffen	21 „	16 „
Keram. prod., glas en grondst..	10 „	12 „
Landbouwproducten	10 „	5 „
Andere goederen	15 „	23 „
	100 %	100 %

Wanneer men daarbij in aanmerking neemt, dat in totaal per spoor 3 à 4 maal zooveel wordt vervoerd als te water, dan krijgt men een denkbeeld van de zeer overheerschende rol, die de spoorweg in België speelt in het massale vervoer. Dit is te merkwaardiger, omdat de meeste ontginnings- of productie- en veelal ook de bestemmingsplaatsen van deze massale goederen te water zeer goed te bereiken zijn, zij het dan ook niet altijd zóó, dat juist productie- en bestemmingsplaats in rechtstreeksche waterverbinding staan, terwijl in vele gevallen de terreingesteldheid niet gunstig is voor den aanleg van zijkanalen e.d. Maar de hoofdzak is, dat de waterwegen, die de belangrijkste centra met elkander verbinden en de hartaders zouden moeten zijn van een wijdvertakte binnenvaart, niet aan moderne eischen beantwoorden en door de spoorwegpolitiek worden gefnuikt.

Dat een meer op de bevordering der binnenvaart gerichte verkeerspolitiek voor België zelf voordeelig en rationeel zou wezen, wordt daar te lande ook wel ingezien, al was het alleen, omdat de wenschelijkheid van gedeeltelijke ontlasting van eenige der drukste spoortrajecten zich in toenemende mate doet gevoelen. Tot deze trajecten behooren met name die, welke het Maas-Sambre-gebied met Antwerpen verbinden, en de omstandigheid, dat de daarop doelende waterwegen ten deele samenhangen en samenvallen, ten deele parallel loopen en concurreeren met de Nederlandsche, doet de vraag rijzen of Nederland bij de totstandkoming of verbetering dier Belgische verkeerswegen belang heeft en daartoe, voorzoover in zijn vermogen ligt, behoort mede te werken. M.i. is dat zeer stellig het geval, mits daarmede gepaard ga eene zoodanige herziening van de wederzijdsche verkeerspolitiek, dat de beide landen hunne verkeersstelsels niet, als tot dusver, *tegen* elkander aanwenden en gescheiden houden, doch ze zooveel mogelijk doen aansluiten en dienstbaar maken aan de wederzijdsche belangen die toch, van een breed standpunt beschouwd, in hoofdzaak *gemeenschappelijke* belangen zijn.

* *

Aan plannen tot verbetering en uitbreiding van het waterwegennet heeft het ook vóór den oorlog in België niet ontbroken, maar in 1920 is de Belgische regering, met het toen zoo veel verbreide financieele optimisme, voor den dag gekomen met een programma dat alle vroegere in de schaduw stelde. Behalve uitbreidingsplannen voor de haven van Antwerpen geraamd op 174 miljoen francs en een aantal kleinere haven- en kanaalontwerpen ten bedrage van gezamenlijk 176 miljoen, omvatte het de volgende groote projecten:

	millioen
1. Kanaal Brussel-Charleroi, bevaarbaar te maken voor schepen van 600 ton	150
2. Kanaal Luik-Antwerpen via Lixhe-Hasselt	350
3. Kanalisatie Midden-Maas tot Fransche grens ..	62,5
4. Verbetering Maas tusschen Luik en Nederl. grens	75
5. Kanalen in Brabant	115
6. Kanalen in Limburg	112,5
7. Kanaal Antwerpen-Rijn (Belg. en Nederl. secties)	210
8. Verbetering Sambre tusschen Namen en Charleroi	30
9. Kanaal Antwerpen-Moerdijk	125
	1230

Alles bij elkaar ruim anderhalf milliard francs, bij een toenmaligen koers van ongeveer 9 dollarcent.

Zooals men weet, zijn later het Luik-Antwerpen en het Antwerpen-Rijn project samengesmolten tot één Schelde-Maas-Rijnplan, zooals dit ten slotte is belichaamd in het Nederlandsch-Belgische verdrag volgens het ontwerp-Hentrich. Er was nog een ander ontwerp van den Belgischen ingenieur van Caenegem, die in de verbinding Antwerpen-Luik de groote kromming over Bocholt wilde afsnijden door een meer rechtstreeksch tracé via Hasselt-Genck-Sutendael-Canne-Lixhe, juist even buiten de Nederlandsche grens om, terwijl de Rijn zou worden bereikt door een aftakking van Sutendael via Sittard naar Düsseldorf. Dit plan is zoowel om zijn aanzienlijk grootere kosten als om zijn minder aantrekkelijke verbinding met den Rijn verworpen, maar het is interessant als eene demonstratie van de practische onmogelijkheid om Luik en Antwerpen door een waterweg te verbinden met vermijding van Nederlandsch grondgebied. Onmiddellijk bevesten Maastricht begint nl. een buitengewoon moeilijk, aan afschuiving onderhevig en rotsig heuvelterrein, dat door een 13 KM. lange ingraving, met diepten tot 61 M., zou moeten worden overwonnen. Hoewel technisch wellicht niet absoluut onmogelijk, zouden de aanlegkosten van dit traject vrijwel prohibitief zijn.¹⁾

In de z.g. enclave van Maastricht bezitten wij derhalve een zeer sterke „strategische” positie ten opzichte van het Luiker gebied en zijn verbinding met de zee; echter heeft deze positie voor ons slechts waarde voorzoover het Luiker verkeer den waterweg volgt en België daartoe medewerkt op zijn grondgebied. Nu spreekt uit België's optreden ontegenzeggelijk een streven, het Luiker verkeer zooveel mogelijk voor Antwerpen te verzekeren, ja, de verbetering van den vaarweg daaraan ondergeschikt te maken en anders het verkeer liever over den spoorweg te leiden. In Luik zelf ziet men de zaak anders en wenscht men de best mogelijke waterverbinding zoowel met de Nederlandsche havens als met Antwerpen. Het is duidelijk, dat dit niet alleen de beste maar ook de eenig mogelijke oplossing is.

Waarborgt het verdrag deze oplossing in allen deele? In hoofdzaak ja, al zou men er gaarne ten aanzien van de bevaarbaarheid van de Maas op Belgisch gebied een soortgelijke bepaling in lezen als die, welke onzerzijds wordt aanvaard voor de Schelde en de groote kanalen, nl. een vaag gehouden verbintenis om die bevaarbaarheid ten allen tijde gelijken tred te doen houden met de eischen der scheepvaart. Zoo men het mogelijk en noodig heeft geacht onze Maas ten behoeve van ons ontluikende kolenbedrijf te kanalisieren voor schepen van 2000 ton, waarom dan deze zelfde norm niet gesteld voor de Belgische Maas, althans tot Luik, zoo niet tot Namen, ter ontsluiting van dit hoogst belangrijke industriele gebied voor de grootste binnenschepen? Allicht zijn er technische bezwaren. De Maas is geen waterrijke rivier; het verval op Belgisch gebied aanzienlijk. Wanneer men echter het oog laat vallen op de unieke ligging van Luik en Namen ten opzichte van de Luxemburgsche en Lotharingsche industriegebieden en men verneemt daarenboven van Fransche plannen om het Canal de l'Est te verbeteren en zelfs een geheel nieuwen waterweg aan te leggen van de Maas naar het Lotharingsche industriegebied, dan vraagt men zich af of niet voor de beide Belgische Maashavens een groote toekomst als binnenvaart- en overslaghavens is weggelegd — mits een voldoende vaarwater en een aan de binnenvaart goed gezinde Belgische spoorwegpolitiek daartoe medewerken.

Intusschen wordt de urgentie van een grootscheep-

¹⁾ *Het Rijn-Maas-Schelde-Kanaal*, eene vergelijkende studie der plannen van Caenegem 1922 en Hentrich 1923, uitgegeven door de Kamer van Koophandel voor Noordelijk Limburg te Venlo.

schen waterweg tusschen Luik en Antwerpen ter ontlasting of completeering van den spoorweg niet alleen gevoeld in het Luiker verkeer, maar ook in de door dien waterweg te doorsnijden streek, en met name in de zoo veelbelovende Belgische Kempen. In dit, vlak aan ons land grenzende gebied wordt in de komende jaren een buitengewone industrieele ontwikkeling verwacht in verband met de nieuwe steenkoolontginningen, die wegens den aard der kolen ook juist in een toenemend tekort der Waalsche mijnen voorzien en dus de behoefte doen ontstaan aan goedkoop transport naar de metallurgische industrie aan Maas en Sambre. Hoewel dit nieuwe industrieele gebied zich uit den aard der zaak in de eerste plaats op Antwerpen zal oriënteeren, kan en zal het ongetwijfeld een levendig verkeer met ons aangrenzende Noord-Brabant doen ontstaan en wellicht ook daar nieuw industrieel leven wakker roepen. Het is daarom te hopen dat de nieuwe waterweg Luik-Antwerpen zijn vertakkingen zal krijgen naar het Noorden.

* *

Onze Zuiderburen te bekeeren tot een breed opgevatte waterverkeerspolitiek en nauwere aansluiting tusschen het Nederlandsche en Belgische waterwegennet — ziedaar m.i. een aantrekkelijk object van economische toenadering, dat wij ons bij de sluiting van het verdrag met België dienen te stellen. Ook ten aanzien van de wederzijdsche spoorwegen en spoor-tarieven zou men een dergelijke toenadering moeten wenschen, maar ik leg op de waterwegen den nadruk, omdat zij ook in het onderhavige verdrag een hoofdrol spelen en omdat ons land juist op dit gebied technische en financieele medewerking zou kunnen verleen. De verwezenlijking van het hierboven weergegeven Belgische kanalenprogramma — of zelfs maar van een deel daarvan — zou trouwens op zichzelf reeds ingrijpende veranderingen in de heele Belgische verkeerspolitiek teweeg moeten brengen, omdat het daarmee gemoeid zijnde aanlegkapitaal bij een voortgezette eenzijdige bevoordeeling der spoorwegen nooit zijn rente zou kunnen opbrengen.

Of nu de in het verdrag belichaamde kanalen juist aan het hier gestelde doel beantwoorden is een andere vraag. Wel zouden zij er waarschijnlijk toe bijdragen, den spoorweg in het doorvoerverkeer met Duitschland te verdringen en daarmee België meer toegankelijk maken voor de belangen der binnenvaart. Ik wil hierop echter thans, na al hetgeen reeds over deze kanalen gezegd en geschreven is, niet verder ingaan.

J. H. COHEN STUART.

UIT DE PRAKTIJK DER CREDIETVERZEKERING.

De credietverzekering, jongste tak der schadeverzekering in Nederland, is ten onzent nog weinig bekend. De poging onzer Regeering om haar te doen strekken tot bevordering van onzen uitvoerhandel, heeft zoo weinig succes gehad, dat zij zeker niet daardoor populair kon worden. Het was eerst in den zomer van 1925, dat de Verzekeringsbank „De Nieuwe Eerste Nederlandsche” ertoe overging deze branche te beoefenen; daarvóór was zoodanige verzekering bij eene hier gevestigde instelling onbekend; daarna zijn twee andere maatschappijen, bijzonderlijk daarvoor opgericht, zich op dezen vorm van assurantie gaan toeleggen. Het kan, waar de ervaring reeds nu niet zoo gering en bij velen de kennis nog zoo vaag is, van belang zijn, eenige beschouwingen aan de praktijk van dit bedrijf te ontleenen.

Wat bij den aanvang der exploitatie den Nederlandschen assuradeur, die in het buitenland zijn licht heeft opgestoken, wel sterk moet treffen, is het feit, dat dit licht slechts betrekkelijke praktische waarde heeft. Natuurlijk is het onontbeerlijk voor hem, die den nieuwen vorm ten onzent gaat toepassen, te weten, welke bezwaren elders gerezen zijn en hoe men ze daar heeft trachten op te lossen, ook: tot welke algemeene regelen men ginds is gekomen, welke lei-

dende gedachten den grondslag der uitvoering vormen. Met de kennis van dat alles zal de pionier hier in belangrijke mate zijn voordeel kunnen doen. Maar dan wordt hij alras gewaar, dat de praktijk van het vak ten onzent andere eischen stelt dan waaraan over de grenzen voldaan is. Wat toch ook niet wonderlijk is. Want credietverzekering wil den (reëelen) handel steunen, door den credietgever een waarborg te verschaffen tegen mogelijke wanbetaling van de zijde zijner schuldenaren. Tegemoetkoming aan den handel, voorziening in bij den handel bestaande behoeften, maar dan heeft de assuradeur af te wachten, in welke bijzondere behoeften op dit stuk de handel ten zijner voorziening verlangt. Niet hij heeft hier te leiden, de keuze te bepalen; biedt hij aan wat niemand begeert, men gaat zijn deur voorbij. Kans daarop loopt hij, indien hij meent, buitenlandsche modellen hier te kunnen volgen. Want van land tot land is de handel ten aanzien van velerlei eigenaardigheden zeer verscheiden en vertoont overal een vrij sterk nationaal karakter. In dezen zin kan de Nederlandsche crediet-assuradeur weinig dadelijk-buikbaar ontleenen aan wat hij elders heeft geleerd. Daarmee toegestemd, zal hij in staat zijn dat daar geleerde, vervormd, naar nationale behoeften gewijzigd, hier toe te passen op zoodanige wijze als onze handel zal blijken te wenschen. Maar indien hij meent, dat de elders meest gebruikelijke regeling ook hier wel het meest zal worden gevraagd, dan zal hij gewaar worden, dat de daarvoor door hem ontworpen polis hier weinig wordt begaerd; hij zal voor andere regelingen polissen moeten opstellen en dan ervaren, dat van deze bij voorkeur combinaties worden verlangd. Zoo zal hij zelf zijn weg moeten vinden.

Reeds daardoor is de credietverzekering een verrassend bedrijf. Zij is dat ook, doordat zij bij elke aanvraag den assuradeur stelt voor telkens weer andere feiten, gegevens, verhoudingen, die hij moet onderzoeken alvorens eene zelfs voorloopige beslissing te nemen. Terwijl hij gewoon is bij andere takken van schadeverzekering de voorgestelde posten in korten tijd naar vaste regels af te doen, kan daarvan hier geen sprake zijn, wil hij niet risico's aanvaarden, die hij, achteraf gezien, beter had afgewezen. Voorzichtigheid is en blijft hier het parool, ook al omdat het in vele gevallen gaat om groote bedragen, om mogelijkheden van zeer belangrijke schaden. Die voorzichtigheid zal den verzekeraar vooral in den aanvang nopen, veel af te wijzen van wat hem wordt geboden, niet ter wille der productie toch maar de hand te lichten met strenge eischen van goed beleid.

Het komt mij voor, dat in deze praktische noodzaak van beperking en scherpe selectie een grond is gelegen, waarom credietverzekering bij voorkeur moet worden beoefend als branche eener reeds op breede basis gevestigde verzekerings-instelling en niet als eenig object eener alleen daarvoor op- en ingerichte maatschappij. De leiders der instelling, die ook credietverzekering exploiteert naast veel anders, dat van ouds reeds door haar is opgenomen in de werksfeer, zullen het zich kunnen getroosten, indien zij aanvankelijk op het nieuwe terrein nog niet veel zaken doen: niet alle takken van den boom kunnen dadelijk even breed uitgroeien en aan het geheel hindert het niet, als er een, zelfs langen tijd, achterblijft. Maar is alles, heel de instelling en hare organisatie, enkel op credietverzekering aangewezen en moet dan terwille der selectie veel van de hand worden gewezen, dan ziet men den geringen omvang der portefeuille met andere oogen aan.

Laat mij nog een andere overweging noemen, die m.i. ertoe leiden moet, de credietverzekering bij voorkeur als onderdeel van een welgevestigd en groot bedrijf te beoefenen. Zij is deze: credietverzekering is in hoofdzaak „conjunctuur”-verzekering. Wanneer de contractant gemiddeld jaarlijks op één ton te innen vorderingen $\frac{1}{2}$ pCt. tekort komt, heeft het geen zin,

daartegen dekking door assurantie te zoeken, want de prijs voor de dekking, de premie, zal door hem, die dit risico aanvaardt, alvast ook op $\frac{1}{2}$ pCt. over den omzet van een ton worden gesteld en voor dien prijs kan de belanghebbende ook wel zelf risico loopen. Maar de conjunctuur kan omslaan en daardoor kan de verlies-norm tot abnormaal peil stijgen. Die kans is vooral ernstig, als de gezamenlijke afnemers tot één bedrijfsgroep behooren: de leerlooierij, die haar product geregeld aan tal van schoenfabrieken levert, zal haar gewone bedrag aan oninbare posten sterk zien toenemen, wanneer bijv. door valuta-concurrentie de positie der schoenfabrieken zwakker wordt. Dát risico komt ook voor rekening van den assuradeur en zal bij zijne premiebepaling ook een factor van beteekenis zijn.

Men overdrijft, dunkt mij, niet, als men zegt, dat hierin eigenlijk *het* groote risico der credietverzekering is gelegen. En daarin ligt de grond, waarom, gelijk bij elk „catastrophe”-risico, groote reserves buiten en behalve de premie-reserve moeten worden gemaakt, eer er van winst sprake zal zijn bij een bedrijf, welks uitkomst door onzekerheden in zoo hooge mate wordt beheerscht. Doch zich het aanleggen van die groote reserves en het tot op langen tijd verschuiven van winst-uitkeering getrooten, komt aan een groot bedrijf voor een onderdeel minder slecht gelegen dan aan eene onderneming, welke winst slechts uit de ééne bron kan vloeien. Wellicht ook heeft de maatschappij, die de credietverzekering slechts als eene nieuwe branche heeft ter hand genomen, uit de vele andere in den loop der jaren, boven het voor toekomstige verplichtingen volgens de gebruikelijke regelen berekende, een extra-stoetkussen voor onvoorziene obligo's weten te vormen; alsdan valt ook daardoor voor haar het dragen van catastrophe-*risico* uit credietverzekering minder zwaar.

De credietverzekeraar, die met financierings- of disconterings-instellingen, welke huurkoop-overeenkomsten aangaan, in aanraking komt, heeft daardoor de gelegenheid van naderbij met dezen jongsten, snel en sterk zich uitbreidenden handelsvorm kennis te maken. Allicht zal daardoor zijn oordeel milder uitvallen dan dat van hen, die te zeer uitsluitend het oog gericht houden op de trouwens voor de hand liggende schaduwzijden van een stelsel, waardoor velen in staat gesteld en ertoe opgewekt worden, den eigendom te verwerven van goederen, waarvoor zij den koopprijs niet reeds dadelijk, ook niet na verloop van een normalen crediettermijn, tot hunne beschikking hebben. Zeker ligt daarin voor velen de verleiding, zich voorwerpen aan te schaffen, waarvan het bezit voor hen begeerlijk is, doch die zij niet tot zich zouden nemen, indien zij niet door gemakkelijke betalingsvoorwaarden daartoe werden verlokten en die zij wel gebruiken kunnen doch niet noodig hebben. Doch men hoede ook in deze zich voor generaliseeren. De jonge arts, wien de koopprijs van voor hem onmisbare instrumenten te zwaar valt, kan bij „*payement à termes*” baat vinden. De kleine handelaar (bijv. een groentenboer), die met paard en wagen zijne nering drijft doch meer klanten zou kunnen bedienen als hij een „*Ford-truck*” bezat, waarvoor hij echter de constanten mist, ofschoon hij het bedrag (met rente verhoogd) wel in bijv. een jaar kan opbrengen na voorafgaande contante betaling van 25 pCt., kan economisch-juist handelen, indien hij aldus zijn bedrijfs-outillage verbetert. De huisvrouw, die een arbeidsbesparenden stofzuiger of een licht-hanteerbare waschmachine als nuttige „*mechanisering*” van haar opgelegde besognes welkom zou heeten en wel kans ziet uit over te leggen spaarpenningen in een reeks van maanden zich van den betalingsplicht te kwijten, doet niet onwjs als ze eene daartoe strekkende transactie aangaat. En de credietverzekeraar, die de financierings-instelling steunt door haar de betaling der

wissels te waarborgen (door welke verwaarborging die instelling deze wissels bij eene bank gedisconteerd kan krijgen, zoodat een belangrijk deel van haar, anders wellicht spoedig uitgeput, werkkapitaal rouleert), zulk een crediet-verzekeraar bevordert zodoende de ontwikkeling van een alleszins verdedigbaren handelsvorm. Mits, natuurlijk, ook hij zijn steun onttrekt of onthoudt in gevallen, waarin hij den handel niet meer als alleszins verdedigbaar zou mogen beschouwen. Controle daarop kan hij oefenen door afgifte van eene polis te weigeren aan eene instelling, die naar zijn inzicht over de schreef gaat. En hij kan erop toezien, dat eene instelling, waarmede hij in relatie staat, niet ook nu en dan de grens overschrijdt, immers hij zal zich het recht hebben voorbehouden elken *post* te keuren voordat deze onder den „*cover*” der polis wordt begrepen; zijne afwijzing kan niet anders dan *rommeud* werken. Vooraf zal de credietverzekeraar, eer hij met eene financierings-instelling de hier bedoelde relatie aangaat, een onderzoek naar haar „*standing*” en hare werkwijze niet achterwege laten en ook hier het kaf van het koren scheiden. Het „*kaf*” ontstaat, doordat, na het aanvankelijk succes van enkelen, velen, te velen, zich op dit gebied zijn gaan bewegen en — niet ongewoon verschijnsel in ons kleine land — elkaar nu reeds een zeer scherpe mededinging aandoen, waarbij als machtigste wapen wordt gehanteerd een tegen elkaar opbieden in „*coulance*” tegenover dan afnemer, die geneigd is zijne gunst te geven aan hem, van wien hij de (tot in het ongerijmde) gemakkelijkste afbetalingsvoorwaarden kan bedingen. In dezen ver-doorgevoerden concurrentiestrijd zie ik een uiterst bedenkelijk verschijnsel, dat zich thans reeds in uitwassen van dezen handelsvorm openbaart, heel dien vorm in discrediet dreigt te brengen en tot huurkoop-transacties lieden verlokten, die zich daarvan verre behoorden te houden. Waar hier de weg voor den credietverzekeraar ligt, is duidelijk genoeg.

Ten slotte moge ik eene enkele opmerking maken over export-credietverzekering. Dat hare beoefening den assuradeur bezwaarlijker moet vallen dan de verwaarborging van tekorten, op inlandsche afnemers te lijden, is duidelijk, want, valt het hem vaak al moeilijk zich een oordeel te vormen over het risico, dat landgenooten opleveren, veel moeilijker zal het voor hem zijn, de solvabiliteit van elders gevestigden te waardeeren. Er is natuurlijk de weg van informatie bij de bekende bureaux, maar wat langs dien weg is te verkrijgen is voor den credietverzekeraar onvolgende, stellig niet genoeg, wanneer hij, slechts daarmede toegerust, afnemers in den vreemde op hunne aannemelijkheid moet toetsen. En te minder, omdat men niet kan volstaan met de wetenschap, wat elk hunner stuk voor stuk waard is; men zal ook moeten weten, of zij gezamenlijk, als groep, niet bedreigd worden door economische invloeden, waardoor hunne betaalkracht zoude kunnen verminderen. Ik herinner hier aan hetgeen ik boven opmerkte over het karakter van conjunctuur-verzekering, dat aan de credietverzekering eigen is. Uiterst moeilijk schijnt het mij, de conjunctuur-voorzichten te beoordeelen bijv. ten aanzien eener groep Fransche afnemers van een Hollandschen exporteur, terwijl toch een oordeel daarover zich vormen moet de Hollandsche assuradeur, wien gevraagd wordt zoodanig risico te aanvaarden. De weg der simpele informatie bij bureaux kan hier niet leiden tot het doel, slechts plaatselijke kennis, inzicht in de economische verhoudingen, die inwerken op de betaalkracht der buitenlandsche afnemers, kan tot waardeering, althans benadering van het risico voeren. Doch zoodanige kennis en zulk inzicht zullen slechts het deel kunnen zijn van den landgenoot der kooplieden, omtrent wier perspectief de man, die de premie bepaalt, moet ingelicht zijn. Het zal intuschen den (bijv.) Hollandschen assuradeur niet gemakkelijk vallen, inlichtingen als hier bedoeld te ont-

vangen van een landgenoot der hem voorgestelde afnemers, althans ze zoo volledig, duidelijk en juist te ontvangen, als toch voor het bezit van een betrouwbaar richtsnoer noodig zou zijn.

Hoe zal men dan deze moeilijkheid het best oplossen? Door de beslissing over de risico-aanvaarding te leggen in handen van een assureur *ter plaatse*, van een, die landgenoot der afnemers is. Wendt bijv. zich een Goudsche kaas-exporteur tot eene Nederlandschen credietverzekeraar met eene aanvraag, waarin Fransche grossiers als afnemers worden voorgesteld, dan geeft die Nederlandsche credietverzekeraar de zaak, de aanvraag, door aan zijn Franschen collega-assurateur. Deze, toegerust met de voor bepaling van het risico onontbeerlijke kennis, beslist; valt zijn oordeel gunstig uit, dan wordt door hem en den Nederlandschen assureur (beiden) in den vorm van co-assurantie de post aanvaard. Vooraf heeft de Nederlander het moreele risico van den contractant (zijn landgenoot) gewogen. Weegt nu de Franschman het persoonlijk en het conjunctuur-risico zijner landgenooten, de afnemers, dan schijnt daardoor inderdaad de beste waarborg verkregen, dat de risico-dragers voldoende vasten grond onder de voeten hebben.

H. SMISSAERT.

DE GELDMARKT IN 1926.

Het jaar 1926 heeft zich gekenmerkt door een ruime geldmarkt, hooge wisselkoersen, groote remises uit het buitenland tegen winsten op suiker, rubber, enz. en daartegenover groote betalingen aan het buitenland voor beleggingen. De lage rentestand voor korte gelden heeft waarschijnlijk tweemaal oorzaak gehad, nl. eenerzijds overvloed van ruilmiddelen, anderzijds overvloed van crediet, voortspruitende uit te gelde gemaakte Indische winsten.

Het geheele jaar door lag het Londensche disconto boven het Amsterdamsche en zoo zien we het opvallende verschijnsel, dat, ondanks den betrekkelijken voorspoed in Nederland en den crisistoestand in Engeland in verband met de kolenstaking, het pond sterling ten onzent bijna het geheele jaar boven muntpariteit en dikwijls dichtbij het bovenste goudpunt noteerde.

Hoezeer de rente-arbitrage weder als vanouds werkzaam was, blijkt uit de hierbij gevoegde grafische voorstelling, weergevende het verloop van particulier en officieel disconto, zoowel hier als in Londen, benevens dat van den koers van het pond sterling.

Ten duidelijkste blijkt hieruit, dat de pondenkoers steeg, naarmate het verschil in het particulier disconto tusschen Londen en Amsterdam grooter werd en daalde, naarmate dat verschil kleiner werd.

Slechts tweemaal was het bankdisconto effectief, nl. aan het begin en aan het einde van het jaar, doch behalve bij deze jaarswisselingen behoefde de open markt nimmer bij de circulatiebank te herdisconten. Meermalen was het particuliere disconto zelfs, belangrijk beneden het officieele, zoo bijv. in den loop van de maand Februari. In zulke tijden lag de eigenlijke geldrente, zooals die blijkt uit de rente voor bankierscall, nog lager. Want men geeft er dan de voorkeur aan, geld voor enkele dagen tegen zeer lage rente uit te zetten, inplaats van disconto te kopen en dan voor een paar maanden voor een laag disconto zijn geld af te staan.

In tegenstelling met 1925 bracht het afgelopen jaar nagenoeg geen wijziging in de rente voor lang geld. Althans niet voor zooverre dit blijkt uit den koers onzer staatsobligaties. De obligaties 4½ Nederland 1917, die in den loop van 1925 stegen van 87½ tot 99, bleven gedurende het laatste jaar vrijwel op deze hoogte. Evenwel werd door talrijke buitenlandse emissies den belegger de gelegenheid geboden op een veilige manier een belangrijk hooger rendement van zijn geld te maken. In vele gevallen werden

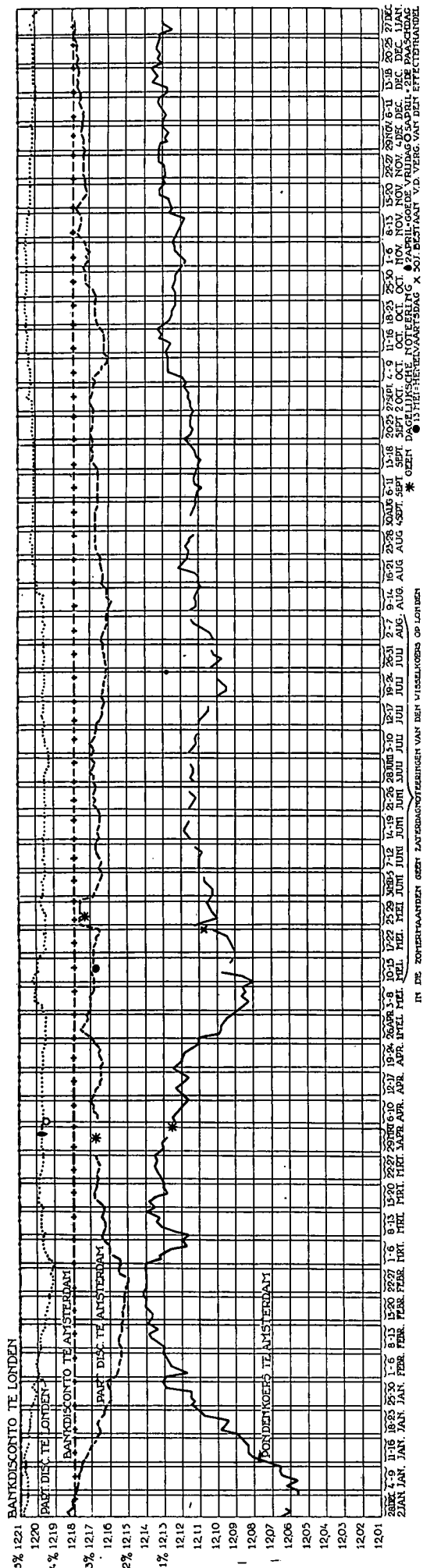
die emissies tegelijkertijd in grootere geldcentra aan de markt gebracht, meestal New York, somtijds ook Londen, en kreeg Amsterdam slechts een klein deel van het geheel. In het begin van het jaar was Duitschland de grootste geldnemer. Als gevolg van de fenomenale kracht, waarmede Duitschland zich in den loop van 1926 hersteld heeft, werd de vraag van die zijde minder intensief, zoodat een deel der beschikbare middelen sindsdien aan Frankrijk kon toevallen. Dat die leeningen, of terstond, of na korten tijd, een groot succes bleken te zijn, behoeft niet te verwonderen. Het moet sterk betwijfeld worden, of over enkele weinige jaren nog de gelegenheid bestaan zal dergelijke hooge rendementen in West-Europeesche groote mogendheden te maken.

Niet steeds was een groot succes der emissie een onverdeeld voordeel, omdat de rantsoeneering, die bij sterke overteekening noodzakelijk was, steeds tot moeilijkheden moest aanleiding geven. Algemeen zoekt men daarom naar middelen om door wijziging van het emissiesysteem tot een billijke oplossing te geraken. Vele van de met de beste bedoelingen gegeven oplossingen lijden evenwel aan het euvel, dat ze, hetzij den emittent, hetzij den inschrijver, moeilijkheden in den weg leggen. Aangezien nu zoowel emittent als inschrijver bemiddelaar zijn bij de overbrenging van het crediet van geldgever naar geldnemer, kan het creëren van moeilijkheden en het toepassen van bezwarende maatregelen slechts belemmerend werken op de zaken en op de belangen van het beleggende publiek en van den geldnemer. Op dit bezwaar vormt althans het ook geopperde voorstel een uitzondering, volgens hetwelk de methode bij de uitgifte van schatkistbiljetten gevolgd, ook op andere emissies toegepast zou moeten worden. Daar men ook in het buitenland er nimmer in geslaagd is een methode te vinden, die iedereen voldoet, bestaat er weinig hoop, dat dit hier gelukken zal.

Er waren geen moeilijkheden gerezen, indien ze niet het gelukkig bewijs waren van het feit, dat Amsterdam een belangrijk overschot te beleggen had in 1926. Aan binnenlandsche emissies werd hier het respectabele bedrag van f 970 miljoen geplaatst, waarvan f 468 miljoen voor conversie en f 502 miljoen aan „nieuw geld”. Het buitenland absorbeerde f 299 miljoen, bijna alles „nieuw”. In dit geval zal dit bedrag wel voor een groot gedeelte vermogensaanwas van Nederland beteekenen, wat bij binnenlandsche uitgiften steeds veel moeilijker is na te gaan. Want hier valt in de eerste plaats weg het voor consumptieve doeleinden geleende, waardoor het werkelijke nationale vermogen niet toeneemt. En in de tweede plaats is ook voor productieve doeleinden leenen reeds noodzakelijk, indien kapitalist en ondernemer niet in één persoon vereenigd zijn. Gemakkelijker is toename van het nationaal vermogen na te gaan bij buitenlandsche emissies. Maar bij de in 1926 geëmitteerde bedragen was steeds ook het buitenland weer sterk geïnteresseerd en het is niet gemakkelijk na te gaan, hoeveel ten slotte hier bleef en hoeveel weder naar andere landen ging.

De aandeelenmarkt heeft weinig interessante dingen te zien gegeven, vooral vergeleken bij 1925, het jaar van de rubberhousse. Mede ten gevolge van den gestadigen achteruitgang van de automobielpeductie in de Vereenigde Staten gedurende het geheele jaar 1926 is er een kentering in de vraag naar het artikel gekomen, wat op de aandeelenmarkt de rijzing tot staan heeft gebracht.

Op de buitenlandsche wisselmarkt hebben we nog eenige sensationele bewegingen medegemaakt. De Belgische franc, die reeds sedert November 1925 op een koers van 107 francs voor een pond sterling stabiel gehouden werd, ging in den loop van Maart 1926 opnieuw aan het duikelen. Van Maart tot Juli viel de franc van f 11,34 tot f 5,09, waarna een herstel intrad tot circa f 7,—. In October werden de

verschillende maatregelen bekend gemaakt, waarbij het Belgische ruilmiddel werd geregeld. De in het buitenland ondergebrachte leening ter waarde van \$ 100 miljoen en de door de verschillende circulatiebanken ten gunste van de Nationale Bank van België geopende credieten brachten met één slag de definitieve stabilisatie tot stand.

Tegelijk met den Belgischen franc had ook de Fransche in de eerste helft van het jaar onder sterk aanbod te lijden, o.a. ten gevolge van de mislukking der pogingen van Caillaux om een regeling der schulden met de Vereenigde Staten te treffen en de schijnbare onmogelijkheid om op andere wijze voldoende credieten te verkrijgen voor de consolideering der vlottende schulden. Sinds de komst van Poincaré aan de Regeering is het crediet van den Franschen Staat in binnen- en buitenland dusdanig verbeterd, dat het niet uitgesloten lijkt om ook zonder de hulp van Amerika de middelen voor de fundeering der vlottende schulden te vinden. Het herstel van Duitschland komt daarbij Frankrijk ten goede. Vele beleggers zijn in Duitschland aan dergelijke gunstige rendementen gewend geraakt, dat ze thans gaarne aan Frankrijk leenen nu de hooge rente-kansen in Duitschland sterk verminderd zijn. Men overweegt terecht, dat Frankrijk ten volle credietwaardig is. Toch is er een opvallend verschil in de wijze waarop de stabilisatie in Duitschland is tot stand gebracht en die, waarop men dat thans in Frankrijk poogt. In Duitschland heeft men zorg gedragen, dat er een verschil gehandhaafd bleef tusschen de rente voor marken en die voor credieten in andere valuta's. Dat verschil werd gerechtvaardigd door het meerdere risico verbonden aan het bezit van marken in een tijd, toen het bewijs nog geleverd moest worden, dat de markvaluta even veilig was als iedere andere. In Frankrijk acht men die marge niet noodzakelijk, zoodat ieder oogenblik een of ander feit zich kan voordoen, dat de houders van francs ertoe brengen zal hun bezit in goudvaluta's om te zetten, die vrijwel dezelfde rente en veel grotere zekerheid opleveren.

Hieronder volgt een opgave van de laagste en hoogste koersen van een aantal valuta's, met de dagen, waarop ze bereikt werden.

Londen	{ 12.05 ¹ / ₈ 2 Jan.	Berlijn	{ 59.13 17 Mei
	{ 12.14 ¹ / ₈ 1 Maart		{ 59.58 ¹ / ₈ 23 Dec.
New York	{ 2.48 ¹ / ₈ 3 Mei	Weenen	{ 35.00 16 Jan.
	{ 2.50 ¹ / ₈ 15 Nov.		{ 35.35 23 Dec.
Parijs	{ 5.00 20 Juli	Copenh.	{ 61.35 8 Febr.
	{ 10.16 ¹ / ₄ 20 Dec.		{ 66.70 30 Dec.
Brussel	{ 5.09 12 Juli	Oslo	{ 50.35 6 Jan.
	{ 11.37 17 Febr.		{ 65.15 7 Nov.
Zürich	{ 48.00 10 Maart	Stockholm	{ 66.50 28 Mei
	{ 48.37 20 Dec.		{ 67.05 3 Maart

Zürich, Berlijn en Weenen geven geen aanleiding meer tot bijzondere opmerkingen. In Zwitserland, Duitschland en Oostenrijk zijn de wisselkoersen gehouden binnen de grenzen, waar goud zou toevloeden of wegstromen. In Denemarken is het deflatieproces krachtig doorgevoerd en is veel verloren, maar de eer gered. Het einde van het jaar heeft de opheffing der beperkende bepalingen betreffende de inwisselbaarheid der bankbiljetten gebracht. Noorwegen heeft voor de andere Scandinavische landen niet willen onderdoen. Er ontwikkelde zich o.a. ten onzent op de verwachting van het herstel van de Noorsche kroon een levendige speculatie. Men was in Noorwegen van die hulp van over de grenzen echter weinig gediend en trachtte de accumulatie van saldi door het buitenland te keeren door in het geheel geen creditrente meer te vergoeden. Het gevolg hiervan was, dat voor Noorsche kronen op termijn een belangrijk agio betaald werd, dat de rente-arbitrage een rente van 6 à 7 pCt., soms zelfs meer, opleverde.

Een vergelijking van den weekstaat van De Nederlandsche Bank op 3 Januari 1927 met dien van 4 Januari 1926 geeft aan, dat de goudvoorraad ver-

minderde van 441 miljoen tot 413 miljoen, terwijl de circulatie verminderde van 912 miljoen tot 866 miljoen. Het papier op het buitenland was in den eersten weekstaat van 1926 met 247 miljoen opgevoerd, in den corresponderenden staat van 1927 met 187 miljoen. De post diverse rekeningen nam in denzelfden tijd toe met 25 miljoen, hetgeen misschien een overeenkomstige toename aangeeft van in het buitenland gehouden saldi. Ook dan valt er nog een vermindering aan vreemde middelen van 35 miljoen en aan goud van 46 miljoen te constateeren. Deze loop van zaken is niet anders dan natuurlijk: bij de lage geldrente ten onzent heeft men naar emplooi der beschikbare middelen in het buitenland gezocht. Voor zooverre de nieuwe beleggingen de vorderingen op het buitenland overtroffen heeft de circulatiebank daartoe de saldi in het buitenland of het goud verstrekt. Echter zal men er hierbij tevens mede moeten rekenen, dat een deel van het goud werd afgestaan voor de circulatie van gouden tientjes in het binnenland.

T.J. GREIDANUS.

DE WERKLOOSHEIDSVZERKERING IN ENGELAND.

In 1925 stelde de Engelsche Minister van Arbeid, Sir Steel-Maitland, een commissie in om te onderzoeken of, in verband met de opgedane ervaring, wijziging in het stelsel der werkloosheidsverzekering zou moeten worden aangebracht. Eenige weken geleden is het rapport der commissie, waarvan Lord Blanesburgh voorzitter was, verschenen. Het is belangrijk genoeg om er hier enkele punten van te bespreken.

De commissie was overtuigd, dat zij met een moeilijk en ingewikkeld probleem te maken had, zij was bekend met de vele kritiek op de werkloosheidsverzekering in Engeland uitgeoefend, maar toch kwam zij eenstemmig tot de conclusie, dat deze verzekering een blijvende plaats heeft verkregen en zal innemen, al erkent zij, dat er sociaal gevaarlijke kanten aan zijn.

Het systeem der verzekering, zooals het thans bestaat, wil de commissie handhaven, doch zij stelt verschillende wijzigingen voor van grooter of kleiner beteekenis. Tot deze conclusie heeft haar niet in de laatste plaats geleid het resultaat van het onderzoek gehouden naar de gevallen waarin van de werkloosheidsverzekering misbruik zou zijn gemaakt. Het bleek, dat deze gevallen weliswaar voorkomen, doch verhoudingsgewijs zeer gering zijn.

Werkloosheidsverzekering is dus noodzakelijk, zegt de commissie, maar van nog meer belang is het de werkloosheid zelve te voorkomen of haar zoo spoedig mogelijk te doen eindigen door arbeid te geven. Wat dit laatste betreft, wekt zij de werkgevers op om meer van de arbeidsbeurzen gebruik te maken. Ondanks de, althans op papier voortreffelijke, organisatie der arbeidsbemiddeling schijnen de Engelsche werkgevers haar nogal eens te passeeren. Terecht valt de commissie hierover. Is niet het aanbod van werk door een arbeidsbeurs het beste middel om werkwillegheid te toetsen? En kan het gebruik door werkgevers van arbeidsbeurzen niet heel wat menschen uit hunne misère opheffen?

De commissie wijst op het toelaten van te jonge menschen tot de industrie, op de opleiding van werklozen voor andere beroepen, op overgang van bedrijven met slapte naar bedrijven met drukte, zij het aanvankelijk tegen minder loon dan men in zijn vorig beroep verdiende. Zij voert deze punten echter terloops aan en gaat er niet verder op in.

Het „Unemployment Fund” wil de commissie behouden. Allen die er nu bij aangesloten zijn moeten dit blijven. De arbeiders, de werkgevers en de Staat moeten voor het fonds bijdragen betalen en wel allen evenveel.

De normale bijdrage zou moeten worden per week voor:

mannen 5 pence	(thans: arb. 7 p., werk. 8 p., staat 6 p.)
vrouwen 3½ „	(„ „ 6 „ „ 7 „ „ 4½ „)
mannen v. 18-21 j. 4 p.	(„ „ 7 „ „ 8 „ „ 6 „)
vrouwen „ 18-21 „ 3 „	(„ „ 6 „ „ 7 „ „ 4½ „)
jongens „ 16-18 „ 2½ „	(„ „ 3½ „ „ 4 „ „ 3 „)
meisjes „ 16-18 „ 2 „	(„ „ 3 „ „ 3½ „ „ 2½ „)

Hierbij komt voor mannen boven 18 jaar 1 penny en voor de anderen ½ penny totdat de schuld van het Unemployment Fund (21.000.000 pond sterling) zal zijn betaald.

De uitkeeringen zouden worden gesteld per week voor:

mannen	17 shillings	(thans 18 shillings)
vrouwen	15 „	(„ 15 „)
echtgenoot e. d.	7 „	(„ 5 „)
kinderen onder 14 jaar..	2 „	(„ 2 „)
mannen van 18 21 jaar .	10 „	(„ 18 „)
vrouwen „ 18-21 „ .	8 „	(„ 15 „)
jongens „ 16-18 „ .	6 „	(„ 7/6 „)
meisjes „ 16-18 „ .	5 „	(„ 6 „)

Deze maatregelen beteekenen dus een belangrijke verlaging der bijdragen. De bedoeling is, dat het Unemployment Fund zichzelf geheel zal bedruipen. Men heeft daarom ook de uitkeeringen wat moeten verlagen. Vooral voor de jongeren is die verlaging aanzienlijk. Eigenlijk mag men voor hen niet van uitkeering spreken, meent de commissie. Men moet hen geschikt maken voor toekomstig werk, dat is de hoofdzaak. Wil men hun iets geven, goed, maar dan moet men daaraan geen ander beteekenis hechten dan dat het een soort „trainingstoelage” is.

Overigens zegt de commissie terecht, dat de uitkeeringen zoo moeten worden bepaald, dat zij beneden de verdiende loonen blijven, omdat anders de prikkel om werk te zoeken sterk verzwakt wordt. Wel een van de belangrijkste maatregelen, die worden voorgesteld, is de afschaffing van de zg. extended benefit, eene verlengde uitkeering, waarvoor niet de gewone regel van een bepaald aantal weken bijdragebetaling gold, en welke zeer groote offers van het Unemployment Fund heeft gevorderd.

Om uitkeering te kunnen krijgen moet men o.a. in de twee voorafgaande jaren dertig weekbijdragen betaald hebben. Men kan dan gedurende drie maanden uitkeering ontvangen. Zijn die om, dan kan men opnieuw uitkeering krijgen, als men aan dezelfde voorwaarde voldoet. Dit gaat natuurlijk steeds moeilijker. Door dit systeem wil de commissie te vroeg afzakken naar de organen van armenzorg voorkomen. Wentelt men teveel op de armenzorg af, zegt de commissie, dan krijgt men weldra twee diensten naast elkaar, die zoowat hetzelfde doen. En wat de een weigert, staat de ander onmiddellijk toe. Krijgt men hier niet als het ware Nederlandsche toestanden voor oogen?

Waar dus de verzekering op haar plaats is, moet zij werken en niet de armenzorg. Deze moet haar eigen, individueel, karakter behouden.

Eenige beschouwingen worden gewijd aan den wachttijd, ingesteld omdat de behoefte aan steun in de eerste dagen der werkloosheid niet zoo groot is. De commissie wil de bestaande regeling (zes wachtdagen) handhaven, hoewel over afschaffing of beperking tot drie dagen wel gesproken is. Dit laatste zou in een normaal jaar een extra-uitgave van 3.000.000 pond sterling geëischt hebben.

De betalingen der uitkeeringen uit het Unemployment Fund kunnen thans reeds geschieden door tusschenkomst van de vakverenigingen. De commissie wil dit continueeren en het mogelijk maken, dat de vakvereniging uit haar eigen fondsen een kleinen toeslag op de uitkeeringen geeft.

Wat betreft aanvanden van werk wil de commissie, dat men arbeid mag afwijzen, als hij aangeboden wordt in hetzelfde bedrijf en district tegen lager loon en mindere arbeidsvoorwaarden. Maar als er na zekeren tijd geen vooruitzicht is om weer in zijn bedrijf regelmatig werk te verkrijgen, wordt aangenomen, dat men passend werk zoekt in een ander bedrijf. Deze bepa-

ling is veel milder dan de Nederlandsche. Of zij daarom juist is?

Deze voorstellen zullen wel eene goede kans van slagen hebben, want, zooals de commissie met trots vermeldt, zij zijn met algemeene stemmen aangenomen, wat iets zeggen wil in het licht van de samenstelling der commissie, in welker midden ook eenige bekende vertegenwoordigers der arbeiders waren opgenomen.

Het rapport stemt allen, die het bij ons wel meenen met de verzekering tegen werkloosheid, tot voldoening, omdat het in het licht stelt de belangrijke en blijvende plaats, welke deze verzekering in onze hedendaagsche samenleving inneemt, omdat eene algemeene verplichte verzekering doeltreffend is gebleken en omdat van de vaak hevige critiek op deze verzekering en haar grondslagen weinig is overgebleven.

Het rapport leert ons wat over de verhouding van werkloosheidszorg tot armenzorg, over de wensche-lijk-, neen, noodzakelijkheid om werkzaam te zijn op het gebied van opleiding, omvorming of omscholing van werklozen, vooral jongeren. Laat men het bij ons lezen, en (dat behoort nu eenmaal zoo) commissies be- noemen, maar ook — en vooral — wat doen.

18 Februari 1927.

Mr. H. J. MORREN.

DE GRONDSLAGEN VAN STEUNVERLEENING INZAKE WERKLOOSHEID.

Gaarne maak ik gebruik van de mij geboden gelegenheid om eenige aantekeningen te plaatsen bij de opmerkingen van den heer F. von Koch te Stockholm over de grondslagen van steunverleening inzake werkloosheid in de E.-S. B. van 12 Januari 1927.

De heer von Koch leest uit mijn mededeelingen over het werkloosheidsvraagstuk in Zweden in de E.-S. B. van 15 September 1926 o.a. de grondgedachte, dat werkloosheidsverzekering een beter systeem voor werklozensteun is dan de Zweedsche methode. Als waarschijnlijk geschikt voor verdere discussie stelt hij hier eenige beschouwingen tegenover.

De discussie kan, meen ik, kort zijn. De opmerkingen van den heer von Koch hebben in het bijzonder op het vraagstuk van de ondersteuning van werklozen in Zweden betrekking. Nu heeft een Zweedsche Regeeringscommissie dit vraagstuk in onderzoek en zij heeft zich daartoe thans grondig mede van het stelsel van werkloosheidsverzekering in Nederland op de hoogte gesteld. Uitvoerige uiteenzettingen omtrent dit laatste stelsel ten behoeve van Zweden zijn dus overbodig.

Toch stel ik het op prijs van de geboden gelegenheid gebruik te maken om, aan de hand van eenige der beschouwingen van den heer von Koch, mijn opvattingen duidelijker te belichten dan klaarblijkelijk in het relaas van September 1925 is geschied. Ik hoop, dat hij hierbij zal willen excuseeren, dat ik niet in alle onderdeelen op zijn artikel inga.

Allerminst heb ik bedoeld, werkloosheidsverzekering als een systeem om zichzelf te stellen tegenover of boven de Zweedsche methode. Integendeel, op vele punten van overeenstemming in de wijze waarop Zweden en Nederland door werkloosheid zijn getroffen en waarop zij het euvel hebben bestreden, wees ik reeds; met name op de omstandigheid, dat ook daar het beginsel van Minister Aalberse wordt gehuldigd, dat het verrichten van arbeid verre de voorkeur verdient boven het verleen van steun zonder contra-prestatie. Dit beginsel, het zooveel mogelijk vermijden van verleening van steun zonder contra-prestatie, leidt echter — consequent doorgevoerd — tot een voorkeur (in die gevallen waar keuze mogelijk is) voor verzekering boven steun bij gebleken behoefte zonder contra-prestatie. Veelal zullen bij omvangrijke werkloosheid — de ervaring heeft het meermalen geleerd — naast de verzekering tot leniging van geldelijken nood ten gevolge van onvrijwillige werkloosheid, steunregelingen

toepassing behoeven. Die verzekering zal, bij ernstige crises en wanneer zij nog slechts kort in werking is, vaak niet over de geheele linie en ten volle tegen de er aan gestelde eischen bestand blijken. Zoo was het ook in Nederland. Vandaar dat hier steunregelingen werden ingevoerd, welke veel gelijkenis met de Zweedsche vertoonen. Maar dit belette niet, dat hier te lande met kracht en met succes werd getracht de werkloosheidsverzekering te redden en — binnen de grenzen, welke soliede en zuinige constructie stelde — uit te bouwen. En dit heeft ten gevolge gehad, dat wij een stelsel van werkloosheidsverzekering bezitten, dat — ondanks zijn niet geloofhede fouten en leemten — veel biedt waaruit Zweden als leering profijt kan trekken, niet om zijn thans gevolgde methode op zijde te zetten, doch om haar aan te vullen.

Op dit Nederlandsche stelsel is *niet* van toepassing, wat de heer von Koch van „de werkloosheidsverzekering” zegt: dat de kosten „gedeeltelijk worden gedragen door de arbeiders en hun werkgevers als zoodanig, in plaats door de belastingbetalers in het algemeen”. Immers betalen de werkgevers in Nederland in het geheel niet mede, terwijl de belastingbetalers als regel de helft van de voor de werkloosheidsverzekering benodigde gelden bijeen brengen. Neemt de heer v. Koch verder in aanmerking, dat in Nederland de werkloosheidsverzekering vrijwillig is, dan zal hij erkennen, dat er geen grond is om bij het Nederlandsche systeem vrees te koesteren, dat nieuwe werkloosheid zal optreden, doordat „de arbeiders niet geneigd zijn om te werken tegen loonen, die met het bedrag der premie zijn verminderd of... de werkgevers hun productie beperken”.

Ook het „recht van den werklooze op ondersteuning” is, in den zin waarin de heer von Koch het opvat, geen karaktertrek van het Nederlandsche stelsel. Hij meent nl., dat men „op grond van het principe der verzekering gebonden zou zijn, een bepaald aantal van te voren vastgestelde dagen hulp te verleen, onverschillig den aard der werkloosheid in dit of dat bijzondere geval”, zelfs indien de werklozen weigeren ter opheffing van werkloosheid over te gaan naar een andere industrie of te verhuizen naar een ver uit de buurt gelegen streek. In tegenstelling hiermede bepalen de reglementen van de gesubsidieerde Nederlandsche werklozenkassen, dat geen uitkeering wordt verstrekt, o.m. aan:

leden, wier werkloosheid het gevolg is van onwil om te werken of werk te zoeken;

leden, wier werkloosheid het gevolg is van werkstaking of uitsluiting;

leden, die door ziekte, ongeval, ouderdom of invaliditeit ongeschikt zijn tot werken;

leden, die zonder gegronde redenen hun werk hebben verlaten, of die werkloos zijn geworden ten gevolge van eigen schuld;

leden, die nalaten te voldoen aan een oproeping tot aanbieding van werk, uitgaande van een orgaan van de openbare of daarmede gelijkgestelde niet-openbare arbeidsbemiddeling; en

leden, die nalatig blijven voor hen geschikten arbeid te aanvaarden.

Blijkens het bovenstaande ontleent de Nederlandsche werkloosheidsverzekering aan den verzekerde het demoraliseerende gevoel van rechteloosheid bij werkloosheid (en op zijn werkklust zal dat allerminst een ongunstigen invloed uitoefenen), maar het stelsel biedt in zichzelf waarborgen, dat het aan den grondslag van een goede werkloosheidszorg: georganiseerde beweeglijkheid van den arbeid, geen afbreuk doet.

In zijn theoretisch-economische beschouwingen toont de heer Von Koch twijfel aan de waarde van fondsvorming en verzekering en wijst hij op de moeilijkheid om de noodzakelijke middelen voor werklozensteun te verkrijgen zonder daardoor nieuwe werkloosheid te scheppen; immers beperken degenen, die het geld opbrengen, hun uitgaven voor consumptie-

artikelen of voor kapitaalsbestedingen, hetgeen in de meeste gevallen tot resultaat zal hebben, dat hun vraag naar arbeid vermindert en nieuwe werkloosheid wordt geschapen; terwijl, wanneer fondsen zijn gevormd, men die fondsen niet kan mobiliseeren, zonder dat een ander geneigd is, een gedeelte van zijn inkomen beschikbaar te stellen voor het kopen van de aandelen of obligaties uit de fondsen.

Volledig ingaan op de hier opgeworpen vragen en de daaruit voortvloeiende, bijv. tot welke grenzen fondsvorming en verzekering nuttig kunnen zijn, zou veel plaats vergen en schijnt niet noodig voor het verkrijgen van een juist inzicht in het vraagstuk waartoe ik mij thans bepaal: werkt het Nederlandsche stelsel van werkloosheidsverzekering nuttig? Bij het onderzoek naar die nuttigheid mag worden uitgegaan van de overweging, dat de uitgaven voor uitkeeringen aan inderdaad onvrijwillig werklozen noodig zijn voor het in stand houden van levende volkskrachten. Die uitgaven zijn, of men verzekering heeft of niet, onvermijdelijk. Evenmin als andere noodzakelijke uitgaven, zal men die kunnen nalaten wegens de door den heer von Koch geschetste, aan uitgaven en effectenverkoop inhaerente nadeelen. Men zou zelfs kunnen opmerken, dat de noodzakelijke uitgaven voor werklozenuitkeeringen betrekkelijk rendabel zijn, omdat door het in het leven en op krachten houden van arbeiders een betrekkelijk groote hoeveelheid energie in stand wordt gehouden.

Verzekering doet dien onvermijdelijken last, in den geest van het door den heer von Koch in zijn artikel als wenschelijk gestelde, op zoo min mogelijk schadelijke wijze verdeelen: de last wordt zooveel doenlijk overgebracht van tijden met groote naar tijden met geringe werkloosheid. De volgende analyse van wat in hoofdtrekken bij werkloosheidsverzekering plaats heeft, toont trouwens aan, dat er in die verzekering elementen zijn, welke bijdragen tot stabilisatie van werkgelegenheid en vermindering van werkloosheid. Ik ga hierbij uit van de onderstelling, dat de fondsvorming een soliede is, te weten, dat belegd wordt in fondsen, welke een zekere waarde aan kapitaalsgoederen vertegenwoordigen. Dit kan de subsidieerende Overheid bevorderen.

Gedurende den tijd dat werkgelegenheid ruim is, wordt een deel van de inkomsten van de arbeiders en van de belastingpenningen gereserveerd voor vorming van een werklozenfonds. Dat brengt mede, dat geld, dat anders vermoedelijk zou zijn besteed voor consumptie-artikelen, nu bijdraagt tot vorming van kapitaalsgoederen. En al is er natuurlijk een maximum, waarbij verhooging van de verhouding van uitgaven voor kapitaalsgoederen tot uitgaven voor consumptie-artikelen niet meer bijdraagt tot verhooging van werkgelegenheid en welvaart, naar de meening van de meeste economisten zal, zooals wij nu eenmaal leven, deze besteding ten behoeve van kapitaalsgoederen in plaats van ten behoeve van consumptie-artikelen, werkgelegenheid en welvaart wel doen toenemen.

Gedurende den tijd, dat werkgelegenheid ontbreekt, dat massale werkloosheid heerscht, stellen de uitkeeringen uit de werklozenkassen de verbruikende arbeiders in staat het peil van hun verbruik betrekkelijk hoog te houden, al produceeren zij niets. De overmaat aan voorraden, welke met de depressie gepaard gaat, slinkt hierdoor betrekkelijk snel, waardoor herwattening van de productie, dus beëindiging van de werkloosheid, wordt bespoedigd.

Het spreekt van zelf, dat — waar de bedragen, welke met een werkloosheidsverzekering volgens het Nederlandsche stelsel zijn gemoeid, in verhouding tot den totalen omzet in het bedrijfsleven gering zijn — de invloed van de werkloosheidsverzekering op dat bedrijfsleven eveneens betrekkelijk gering is; maar, voor zoover hij strekt, blijkt uit het bovenstaande, dat hij, naar mijn overtuiging, per saldo een gunstige is.

Ik hoop, dat deze aantekeningen ertoe zullen bijdragen, dat de heer Von Koch deze, blijkens het slot van zijn artikel, door hem begeerde overtuiging eveneens deelachtig wordt.

R. A. VERWEY.

Januari 1927.

* * *

Naschrift.

De heer F. von Koch te Stockholm schrijft ons:

Schrijver dezes is het er geheel mee eens, dat men werkloosheidsverzekering — met *recht* voor de werklozen op ondersteuning — onder bepaalde omstandigheden en ten minste voor bepaalde beroepen, nuttig kan oordeelen. Wat ik intusschen moeilijk kan inzien — maar waarin ik gaarne overtuigd zou worden — is, dat een *algemeene* werkloosheidsverzekering, gedwongen of vrijwillig, de voorkeur zou verdienen boven een meer *vrije steunverleening*, wel te verstaan wanneer die wordt geleid door personen, welke *deels* warme belangstelling hebben voor de werklozen, *deels* voldoende gezag en bekwaamheid bezitten. Verstand, vermogen en goede wil, dat zijn de drie noodzakelijke voorwaarden!

De verzekeringsvorm lijdt noodzakelijkerwijze aan een zekere *starheid*; een fout, die bij een zoo ingewikkeld en wisselend verschijnsel als de werkloosheid uitermate bedenkelijk is. Uitkeeringen en bepalingen, die nuttig zijn voor de eene groep werklozen, zijn dit niet wanneer het andere groepen betreft. Het kan naar mijn meening niet nuttig zijn, dat onafhankelijk van den aard der werkloosheid in elk bijzonder geval, de verzekerde *recht* heeft op ondersteuning voor een vastgestelden tijd.¹⁾ Bepaalde werklozen behoorden gedurende aanmerkelijk *langeren* tijd ondersteuning te krijgen dan andere. Bij verzekering tegen werkloosheid zou echter, op grond van het bijzondere karakter van de steunverleening, de verzekerde, na zijn recht op ondersteuning te hebben uitgeput, moeten overgaan naar armenzorg. In dat geval wordt de werkzaamheid gesplitst op een oneconomische en ongewenschte manier. Ook kan het voorkomen, dat werklozen ondersteuning behoorden te verkrijgen gedurende *korteren* tijd dan met de bepalingen van de verzekering overeen zou komen. Kan dan een werkloze te lang werklozensteun krijgen? Ja, onder bepaalde omstandigheden. Aangenomen, dat de conjunctuur in het bedrijf van den werkloze aanzienlijk blijft en *wezenlijk* verergert. In dat geval kan het voor den werkloze van bijzonder belang zijn *snel* — vóór het te laat is — een anderen werkkring te zoeken, zelfs wanneer hij daarin niet in ieder opzicht zulke goede voorwaarden zou kunnen verkrijgen, als hij *vroeger* in zijn oude beroep had. De ervaring toont aan, dat bij verzekering werklozen, in vertrouwen op de wettelijk gegarandeerde ondersteuning, maand na maand kunnen verzuimen den overgang te bewerkstelligen en zodoende hun eigen toekomst verergeren. De uitkeering der verzekering doet dan schade. Zie Engeland (E.-S.B. 6 Januari 1926).

Hier ligt juist het dilemma van de werkloosheids-

¹⁾ In Nederland wordt, volgens den heer Verwey, geen werkloosheidssteun betaald aan verzekerden, die nalaten een voor hen geschikte betrekking te aanvaarden. Wat verstaat men echter onder een „geschikte” betrekking? Is een arbeider, nadat de betrokken autoriteiten de vooruitzichten in zijn eigen beroep hebben onderzocht, eventueel verplicht werk te aanvaarden in een *ander* beroep en tegen *lager* loon (zie het later in den tekst gegeven voorbeeld)? Dit zou beteekenen, dat zijn recht op ondersteuning niet onvoorwaardelijk is. Op zijn sterkst genomen heeft men hier dus volstrekt niet te maken met een zeker „recht”, zooals bij andere verzekeringen. In dit geval zou er een grotere overeenkomst bestaan tusschen het Hollandsche en het Zweedsche systeem voor steunverleening bij werkloosheid, dan tusschen de Hollandsche en de Engelsche methode, en geldt de critiek, voor zoover het deze kwestie betreft, slechts de laatstgenoemde.

verzekering: of wel, scherp omschreven maatregelen zullen *bij voorbaat* worden toegepast — en dan komt het er op neer, dat deze erger blijken voor flinken dan voor slappelingen — of wel, aanvullingen en wijzigingen moeten van geval tot geval worden ingevoerd en dan verliest de werkzaamheid strikt genomen het karakter van verzekering.¹⁾

De verzekering wordt verder gekenmerkt door het feit, dat de verzekerden (in sommige landen zelfs hun werkgevers) meer dan de belastingbetalers-in-het-algemeen, de kosten dragen. Dit is, zooals ik getracht heb aan te toonen, ongewenscht, aangezien de totale werkloosheid in doorsnee zeer groot is²⁾ en het is bovenal dan ongewenscht, wanneer — zooals vaak voorkomt — bepaalde arbeiders bijna voortdurend werkloos zijn, terwijl bepaalde andere arbeiders, zij het tegen lage loonen, onafgebroken werk hebben. Voor laatstgenoemden is het onrechtvaardig een zóó groot deel van de lasten te moeten dragen. De voordeelen dat de arbeiders een deel — laat ons zeggen één derde — van de kosten dragen, worden er naar mijn meening door in de schaduw gesteld. Zeker is het waar, dat de arbeiders er door worden opgewekt behulpzaam te zijn bij de contróle tegen misbruik, maar daar staat tegenover, dat de bijdrage in de premie het misnoegen bevordert. Degene die langen tijd bijdragen voor de verzekering gestort heeft, zal (volkomen natuurlijk) bij de eerste de beste gelegenheid „aanspraak maken op zijn recht tot ondersteuning uit de kas van de verzekering”. Zelfs hij, die ternauwernood een enkele premie heeft voldaan, stelt een vordering tot hulp in. Dat verzekering tegen werkloosheid meer tevredenheid onder de arbeiders zal scheppen dan een systeem van werkloozensteun, waarvan de kosten evenals in Zweden door de belastingbetalers worden gedragen, berust derhalve op een illusie. En in een groote moreele winst voor de arbeiders (omdat zij door mee te betalen zelf één van de steunpilaren vormen) geloof ik niet. Want kan het aanmoediging verdienen, dat menschen iets als hun recht eischen waarvoor zij ten minste gedeeltelijk anderen hebben te danken? De vergelijking tusschen werkverschaffing en werkloosheidsverzekering schijnt mij dan ook een weinig mank te gaan.

Doch dit laatste is slechts een nevenopmerking. Het belangrijkste is, dat — zooals daareven in het kort werd aangetoond — een rationeele regeling van ondersteuning bij werkloosheid *bemoelijk* wordt zoodra de betrokkene meent, dat hij recht heeft de regeling der ondersteuning te eischen op een bepaalde, starre manier. Wanneer de omstandigheden ongunstig zijn, is het mogelijk, dat men in dat geval de werkloosheid nooit kwijt raakt, hetgeen op den duur het ergste is voor degenen, die men wil helpen.

Wat mij betreft, geloof ik derhalve, dat het over het algemeen genomen niet wenschelijk is op eenigerlei wijze een bijzondere bijdrage te vragen in de kosten van de financiering, hetzij van de werknemers, hetzij van de werkgevers. Wanneer — zooals tot nu toe in Zweden — de openbare steunverleening geheel wordt bekostigd door den staat en de gemeenten — en eenig recht op werkloozensteun niet wordt verleend — blijven de mogelijkheden veel grooter om de

¹⁾ Het is een vraag op zichzelf of het misschien in verband met de psychologie van de massa gewenscht is deze „verzekering” de betekenis te geven van *iederens* voorzorgsmaatregel, welke door de gemeenschap speciaal voor werklozen wordt genomen. In dat geval is niet langer Zweden — zooals het somtijds heet — „het eenige land in Europa, dat nog geen werkloosheidsverzekering bezit”.

²⁾ De mogelijkheid om arbeidskracht te werk te stellen neemt, onder overigens gelijke omstandigheden, toe naarmate men er in slaagt de overige medeburgers hun vertelingen te doen verminderen ten bate van de arbeiders en de werklozen; zij neemt in dezelfde mate af naarmate de arbeiders in het bijzonder worden belast. In een volgend nummer hoop ik nader op dit vraagstuk terug te komen.

ondersteuningswerkzaamheid en de werkverschaffing tot één gesloten geheel te ordenen en hierbij van verstandige principes uit te gaan.¹⁾

¹⁾ Omdat de steunzoekende in den regel wordt aangewezen voor werkverschaffing — waar de verdiensten lager behooren te zijn dan op de open arbeidsmarkt — wordt het mogelijk de werkwilligheid metterdaad op de proef te stellen en de steunverleening bij werkloosheid te reserveeren voor degenen, die er wezenlijk behoefte aan hebben.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

DE ONTWIKKELING VAN DE BIET- EN RIETSUIKER-INDUSTRIE IN DE LAATSTE JAREN, VERGELEKEN MET DEN TIJD VAN VOOR DEN OORLOG.

Dr. G. Mikusch te Weenen schrijft ons:

Sinds de rietsuikerindustrie zich in Europa tot een machtigen productiefactor ontwikkeld heeft, een proces, dat zich in den loop van het vijfde en zesde decennium van de vorige eeuw voltrok, heeft geen gebeurtenis — zelfs niet de Brusselsche Conventie — zulk een invloed op de bietsuikerindustrie en haar verhouding tot de rietsuikerproductie uitgeoefend als de wereldoorlog. Deze heeft de Europeesche bietsuikerindustrie tot in het merg getroffen en de rietsuikerindustrie als geheel genomen tot een geweldigen opbloei gebracht, waarbij overigens streken, zooals bijv. Louisiana, Hawai, Britsch- en Nederlandsch Guyana, Mauritius, de Fidji-eilanden en de Fransche koloniën slechts weinig voordeel trokken uit de door den wereldoorlog geschapen verhoudingen, terwijl andere landen (bijv. Portorico, de Filippijnen, Barbados, Java, de Unie van Zuid-Afrika en Australië), ofschoon ten deele eerst in de laatste jaren, merkbaar opbloeden en in één geval, nl. Cuba, de toename enorm was. Men zie de tabel op de volgende pagina (1e kolom).

In de campagne 1913—14 kwamen van de wereldsuikerproductie, groot 19.681.000 ton¹⁾ 9.013.000 ton, d.w.z. 46 pCt. voor rekening van de bietsuiker, (hier van 8.259.000 ton, dus 42 pCt. van de wereldsuikerproductie, voor rekening van de Europeesche bietsuikerproductie) en 10.868.000 ton of 54 pCt. voor rekening van de rietsuiker.

Aangezien de oorlog in de koloniën niet lang duurde, was hoofdzakelijk Europa het terrein van den wereldoorlog. Daardoor was de Europeesche suikerindustrie het voornaamste slachtoffer. Ten deele vielen fabrieken (hoofdzakelijk in Frankrijk, Russisch Polen en Galicië) ten offer aan de krijgsoperaties. En ook de bietenbouw werd door den bewegings- en loopgravenoorlog ten deele onmogelijk gemaakt (hoofdzakelijk in Frankrijk, Russisch Polen, België, Galicië, Servië, Roemenië en Ukraine). Veel belangrijker echter was het, dat, onafhankelijk van de krijgsoperaties, de verhoudingen voor den bietenbouw (gebrek aan arbeids-

¹⁾ Alle in dit artikel voorkomende statistische gegevens hebben (voor zoover niet anders aangegeven) betrekking op de waarde van ruwe suiker in metrieke tonnen. Wanneer de statistische gegevens van enkele landen oorspronkelijk gepubliceerd werden in een andere maat (bijv. Engelsche tonnen, „Kurztonnen”, picols) werden deze in metrieke tonnen omgerekend. Dientengevolge zijn de in de tabel (bijv. voor Cuba) opgenomen cijfers over het algemeen hooger dan de productiecijfers, die de vakman gewoonlijk onder oogen krijgt, aangezien de opgaven van de Cubaansche statistiek oorspronkelijk in Engelsche tonnen gemaakt zijn en de omrekening in metrieke tonnen derhalve tot een grooter cijfer leidt. Ofschoon deze methode iets hachelijks heeft, moest men bij internationale statistieken toch eindelijk eens breken met de gewoonte, om metrieke tonnen en andere tonnen eenvoudig bij elkaar op te tellen. Ook werden statistische opgaven in ruwe suiker eenerzijds en witte suiker anderzijds nauwkeurig onderscheiden en de productie van witte suiker, voor zoover zulks mogelijk was, omgerekend in de waarde van ruwe suiker. In verband met de gebrekkige statistische publicaties van enkele productielanden moest overigens in vele gevallen tot een meer of minder willekeurige schatting worden overgegaan.

Statistiek der Wereld-Suiker-Productie in duizend metrieke tonnen, ruw-suiker-waarde.

Land	1913/14	1921/22	1922/23	1923/24	1924/25	1925/26	1926/27 schatting
A. Bietsuiker:							
a) Europa							
Duitschland ..	2.716	1.301	1.455	1.146	1.564	1.606	1.650
Tsjecho-Slow..	—	663	744	1.002	1.429	1.509	1.050
Oostenrijk	1.680	14	24	47	75	78	78
Hongarije	—	61	82	124	202	166	175
Frankrijk	797	309	495	496	834	754	675
België	230	290	269	300	400	332	230
Nederland	231	378	250	226	322	300	275
Polen	—	178	304	384	490	582	567
Sovjet-Unie ..	1.740	56	233	419	506	1.183	1.030
Denemarken ..	144	146	90	109	141	180	150
Zweden	137	235	72	149	135	205	20
Italië	330	229	294	347	418	154	305
Spanje	188	80	187	187	280	273	250
Joegoslavië ..	6	26	38	45	142	63	80
Roemenië	39	29	46	82	104	123	155
Bulgarije	9	14	18	30	44	—	33
Engeland	4	8	8	15	27	57	145
Andere landen	8	12	10	17	31	30	50
Totaal Europa	8.259	4.029	4.619	5.125	7.144	7.595	6.918
b) Amerika							
Vereen. Staten	740	1.028	680	891	1.103	907	930
Canada	13	27	15	20	43	37	40
Tot. Amerika .	753	1.055	695	911	1.146	944	970
c) Andere bietsuikerlanden							
Victoria, Mafra (Australië), Japan (Hokaido), Korea, Mandsjoerije (Azië) ..	1	10	13	21	24	27	22
Bietsuiker-prod.	9.013	5.094	5.327	6.057	8.314	8.566	7.910
B. Rietsuiker:							
a) Europa, Spanje							
8	9	9	9	9	9	9	10
b) Noord-Amerika							
Louisiana, Tex. Portorico en	287	314	285	158	85	134	85
Maagden-eil.	336	375	346	408	606	559	565
Hawai	560	593	495	636	704	720	785
Cuba	2.638	4.060	3.659	4.117	5.202	4.956	4.575
Trinidad	56	61	42	53	71	75	65
Barbados	34	37	54	45	50	48	70
Jamaïca	16	43	34	34	44	59	60
And. Br. W.-I. Martinique en	33	23	27	23	39	36	38
Guadeloupe ..	81	41	54	53	88	80	80
San Domingo ..	107	160	187	232	313	355	345
Haiti	—	13	11	6	8	14	13
Mexico	130	120	121	167	166	190	175
Middel-Amer..	75	111	114	143	138	130	140
Demerara	108	113	103	92	93	101	90
Peru	223	319	320	317	270	270	250
Argentinië ...	278	196	209	257	249	396	480
Brazilië	203	710	605	761	831	904	950
And. Z.-Amer..	45	67	67	67	71	85	83
Tot. Amerika .	5.210	7.356	6.733	7.569	9.028	9.112	8.849
c) Azië							
Britsch-Indië .	2.329	2.821	3.229	3.558	2.790	3.157	3.240
Java	1.466	1.685	1.808	1.793	2.011	2.300	1.983
Japan en Form.	259	413	412	536	533	595	530
Philippijnen ..	233	338	263	376	590	436	520
And. Azië	320	290	340	340	260	254	220
Totaal Azië .	4.607	5.547	6.052	6.603	6.184	6.742	6.493
d) Afrika							
Egypte	69	111	96	88	80	95	90
Mauritius	250	197	231	202	225	241	195
Réunion	32	46	39	42	52	52	50
Z.-Afr. Unie..	84	135	145	184	146	218	220
Mozambique ..	37	35	47	57	45	60	80
And. Afrika ..	8	20	22	26	29	30	30
Totaal Afrika .	480	544	580	599	577	696	665
e) Australië							
Queenslanden							
N. Z.-Wales.	269	304	310	289	443	528	390
Fidji	94	73	38	65	102	91	85
Tot. Australië .	363	377	348	354	545	619	475
Rietsuiker-prod.	10.668	13.833	13.722	15.134	16.343	17.178	16.492
Wer. suik.-prod.	19.681	18.927	19.049	21.191	24.657	25.744	24.402

krachten, trekdiere en kunstmest) en de suikerproductie (gebrek aan kolen en andere hulpstoffen) steeds moeilijker werden. Ook daar, waar de bietenbouw ten deele overeind gehouden werd, liep de opbrengst ten gevolge van gebrekkige bemesting en bewerking van den bodem voortdurend achteruit, waardoor de toestand van den suikerbietenbouw in Europa algemeen ongunstig werd. Zelfs in neutrale landen (Holland, Zweden) maakte zich dit voelbaar.

Daar, waar de Staat regelend ingreep, was het met den bietenbouw en den landbouw bijzonder slecht gesteld. Afgezien van andere nadeelige invloeden maakte zich vooral een fout voelbaar, waarin men bijna overal bij het nemen van dwangmaatregelen verviel. Men stelde zich nl. vooral ten doel de verkoopprijzen beneden den natuurlijke stand te drukken en verwaarloosde daarbij bevordering der productie, ofschoon een verhoogd aanbod in den regel het eenvoudigste middel is om prijzen geheel vanzelf te doen zinken. Soms móesten de ambtenaren, belast met de controle der regeringsmaatregelen, tegen hun beter inzicht in aan de — lang niet altijd voor den verbruiker gunstige — eenzijdige verbruikerspolitiek vasthouden, aangezien de publieke opinie het eenvoudig eischte. De bietenbouw werd onder zulke omstandigheden steeds minder renderend of zelfs verliesgevend en dientengevolge beperkt.

Had reeds in de campagne 1917/18 de rietsuikerproductie (12.558.000 ton) 74 pCt. van de wereldsuikerproductie veroverd, terwijl voor rekening van de bietsuiker (4.354.000 ton) slechts 26 pCt. kwam, (hier van 3.558.000 ton of 21 pCt. voor rekening van Europa), in de eerste jaren na den oorlog verschoof de verhouding zich nog verder ten gunste van de rietsuikerindustrie, zoodat in 1919/20 het aandeel van de rietsuikerindustrie (12.893.000 ton) tot 79 pCt. gestegen was, terwijl de bietsuiker (3.326.000 ton, waarvan 2.568.000 ton uit Europa) tot 21 pCt. (en voor zoover het Europa betrof tot 16 pCt.) teruggedrongen was. Daarbij waren juist de eerste jaren na den oorlog die van den grooten suiker-boom, waarop in 1921 de ineenstorting volgde.

Ruwsuikerprijzen voor Cuba Centrifugal 96°, prompte verscheping naar New-York, netto contant (vrij van rechten) per pond (0.4536) in Amerikaansche centen.

Jaar	Hoogste noteering	Laagste noteering	Gemiddelde noteering
1912....	3.44	2.41	2.804
1913....	2.44	1.875	2.150
1914....	5.50	1.875	2.745
1915....	4.19	2.625	3.626
1916....	5.625	3.50	4.767
1917....	6.50	3.8125	5.208
1918....	5.88	4.985	5.014
1919....	12.50	5.88	6.354
1920....	22.50	3.625	11.337
1921....	5.25	1.813	3.459
1922....	4.00	1.813	2.977
1923....	6.625	3.25	5.240
1924....	5.625	3.00	4.186
1925....	3.06	1.94	2.562
1926....	3.375	2.188	2.568

De oude productielanden in Europa stelden zich echter te weer tegen de voortgezette verdringing. Daarbij kwam de natuurlijke ontwikkeling der dingen hun te hulp. Doordat de toestanden langzamerhand tot rust en tot herstel kwamen, werden de moeilijkheden voor den bietenbouw geringer en steeg de opbrengst van bieten en suiker. Een groote prikkel tot uitbreiding van den bietenbouw was de opheffing van de dwangmaatregelen. Duitschland (opheffing van de dwangbepalingen in October 1923, tot uiting komend in het jaar 1924/25) en Oostenrijk (opheffing van de dwangbepalingen in Februari 1922, dus reeds werkzaam in 1922/23) zijn daarvan typische voorbeelden.

Deze natuurlijke verbetering van de concurrentievoorwaarden werd door de bietsuiker-produceerende landen in vele gevallen niet voldoende geacht en men

trachtte door maatregelen van industrieele politiek beschermend in te grijpen. Engeland, dat sinds tientallen jaren voor de afschaffing van premiën gestreden had en eindelijk (1902) de Brusselsche Conventie had weten door te zetten, die het echter spoedig (1912) den rug toekeerde, trad het radicaalste op en verleende de inheemsche bietsuikerindustrie op grond van de „British sugar (subsidy) act” 1925 directe ondersteuning in den vorm van premiën.¹⁾ De Iersche Vrijstaat, en in gewijzigden vorm ook Finland, volgden het voorbeeld van Engeland. Verder echter is men in Europa nog eenigszins bevreesd om tot directe premiën over te gaan, aangezien deze methode kostbaar is en de beperkte middelen van de meeste landen groote uitgaven voor premiën volstrekt niet toelaten.

De staten, die iets voor hun suikerindustrie willen doen, grijpen derhalve naar andere middelen en het eenvoudigste hiervan is de verhooging van de invoerrechten.

Dit middel wordt door de meeste Europeesche landen aangewend, die productiebelangen te beschermen hebben (in het bijzonder de Balkanstaten en Finland). Overigens was voor de tariefverhoging ten deele ook het belang van den fiscus²⁾ maatgevend, met name in Groot-Brittannië, waar het hooge tarief mee moet helpen de oorlogslasten te dragen, terwijl de bevordering van de industrie door de premie (subsidy) geïnd wordt.

De hoogere invoerrechten werden echter ten deele door de daling van den geldkoers buiten werking gesteld. Daardoor moesten, met name in België en Frankrijk, de tarieven herhaaldelijk verhoogd worden om te voorkomen, dat de bescherming van het tarief daalde, hetzij beneden de pariteit van vóór den oorlog, hetzij in het algemeen.

Landen, die het invoerrecht hetzij in goud, hetzij op goudbasis heffen, zijn natuurlijk van deze zorgen ontheven, terwijl daar, waar de omrekening aan de hand van een slechts van tijd tot tijd veranderenden sleutel volgt, (bijv. in de Balkanstaten) de omrekeningssleutel door een toenemende daling van den wisselkoers zeer vaak achterblijft bij de goudpariteit.

Een merkwaardig geval van het tegendeel doet zich bij Tsjecho-Slowakije voor. Het invoerrecht is vastgesteld op 26 goudfranken met een voorgeschreven omrekeningcijfer van 13, terwijl een cijfer van 6½ of 7 met de huidige waardeverhouding overeen zou komen. Dit hooge beschermende recht wordt echter bij de Tsjecho-Slowaaksche suikerindustrie slechts als een „Privilegium odiosum” gevoeld, aangezien zij nog niet in de gelegenheid was, dit recht bij benadering uit te buiten.

Feitelijk heerschten in Tsjecho-Slowakije namelijk nog steeds dwangbepalingen, ofschoon op papier de vrije verkoop reeds eenmaal vroeger was ingevoerd en voor 1926/27 opnieuw werd afgekondigd. Het economisch leven is echter niet werkelijk vrij, aangezien de regeering zich herhaaldelijk in de vaststelling van den suikerprijs mengde. Gedurende de periode der eigenlijke prijsreguleering werd de suikerprijs in den regel voor het geheele jaar vastgesteld. Daarbij was het doel den verbruiker te beschermen en den binnenlandschen prijs beneden de exportpariteit te houden. In het bedrijfsjaar 1925/26 was het resultaat echter juist het omgekeerde. Regeering en industrie werden het reeds in Maart 1925 eens over den suikerprijs voor de geheele campagne 1925/26 en de daarop volgende prijsdaling op de wereldmarkt had tot gevolg, dat de bin-

nenlandsche prijs zeer aanzienlijk boven het buitenlandse niveau lag.

In enkele gevallen werd een prijsregeling ingevoerd, minder tot bescherming van den verbruiker, dan tot bescherming van de industrie. De regeling komt dan in haar werking overeen met een door den Staat voorgeschreven kartel. Een voorbeeld daarvan is Polen, waar door reglementeering van den binnenlandschen afzet een eind gemaakt wordt aan den strijd van de fabrieken op de binnenlandsche markt en de last van den vaak verliesbrengenden uitvoer over alle fabrieken gelijkmatig verdeeld werd.

Behalve drastische maatregelen tot bescherming of bevordering der industrie door hooge tarieven, premiën en uitschakeling van de concurrentie met behulp van een reguleering van den binnenlandschen afzet, komen dan nog verscheidene middelen en middeltjes in aanmerking, waarmee men de binnenlandsche industrie helpt. Hiertoe behooren in het bijzonder maatregelen van spoorwegpolitiek (goedkope uitvoervrachten, hooge vrachtprijzen in de tegenovergestelde richting, uitzonderingstarieven voor stations, waar de binnenlandsche fabrieken gevestigd zijn, en dergelijke meer).

Ofschoon de bietsuikerindustrie ten opzichte van de rietsuikerindustrie veel terrein verloren heeft¹⁾, is het toch gelukt, de bietsuikerproductie in de laatste jaren zeer aanzienlijk te verbeteren en slechts van 1925/26 op 1926/27 valt — in hoofdzaak ten gevolge van den slechten Tsjecho-Slowaakschen oogst — een opvallende vermindering te constateeren.

Doch ook de rietlanden hebben niet stil gezeten. Het leeuwenandeel van de stijging der rietsuikerproductie komt ongetwijfeld op rekening van Cuba, dat in het bedrijfsjaar 1924/25 een recordoogst van 5.502.000 metr. ton (5.120.421 Engelsche tonnen) leverde. Ontsteld over de vernietigende werking, die de overproductie op de wereldmarkt aanrichtte, heeft de Cubaansche regeering de productie kunstmatig door vaststelling van een maximum-productie-contingent voor iedere fabriek (1925/26 en 1926/27), door het verbod om bosschen te rooien voor den aanplant van suikerriet en door kunstmatige verschuiving van het begin van den oogst in de bedrijfsperiode 1926/27 beperkend ingegrepen. De opvattingen over de doelmatigheid van deze maatregelen zijn zoowel op Cuba als daarbuiten verdeeld, doch de beperking van de Cubaansche productie heeft ontegenzeggelijk tot verbetering van de suikermarkt bijgedragen, zooals de verhooging van de prijzen na de eerste verordening tot beperking (voor 1925/26) van 3 Mei 1926 en de hausse in November na het bekend worden van de jongste beperkingsplannen voor 1926/27 bewijzen.

Wat de verdere toekomst betreft bestaat het vermoeden, dat voor 1927/28 een productietoename te verwachten valt. Of dit tot een crisis in de prijzen zal voeren, zooals het geval is geweest in de jaren 1925 en 1926, ten gevolge van overproductie, hangt af van de ontwikkeling van het verbruik. Het is onmogelijk deze ook maar bij benadering te voorzien, aangezien te veel, nog onbekende omstandigheden daarbij medespelen. Zeker is slechts, dat de gemiddelde verbetering van den levensstandaard, die langzaam doch zeker op de geheele wereld plaats grijpt, een factor is, die tientallen jaren lang tot een voortdurende stijging in het verbruik van suiker gevoerd heeft en die ook in de toekomst nog wel werkzaam blijven zal.

¹⁾ De Britsche bietsuiker geniet tegenwoordig — wanneer men rekening houdt met de invoerrechten op vreemde suiker, de verbruiksbelasting en de premie, — een voorsprong van 23 sh. 9¼ d. per cwt. of 28,4 gulden per 100 KG. t.o.v. de uit het buitenland ingevoerde suiker.

²⁾ Zuiver fiscaal gedacht is een hooge tol natuurlijk in die landen, welke in 't geheel geen suikerindustrie bezitten (bijv. Estland, Lithauen, Noorwegen, Portugal, Griekenland, IJsland).

¹⁾ Bij een wereldsuikerproductie in 1926/27 van 24.400.000 ton komt 7.900.000 ton (32 pCt.) voor rekening van bietsuiker en 6.900.000 ton (28 pCt.) voor rekening der Europeesche bietsuiker, terwijl voor den oorlog, zooals reeds gezegd, het aandeel van de bietsuiker in het algemeen 46 pCt. uitmaakte, waarvan de Europeesche suiker 42 pCt.

AANTEKENINGEN.

Indexcijfers van groothandelsprijzen.

De beweging der prijzen was in Februari hoofdzakelijk stijgend, schrijft „The Economist”. Het indexcijfer vertoont een stijging van 84 punten, vergeleken met eind Januari. Slechts enkele handelsartikelen daalden in den loop der maand en het totaal voor elk der vijf groepen is per saldo grooter, zooals uit de volgende vergelijkende tabel blijkt.

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal	Algemeen indexcijfer
Basis (gemidd. 1901—5) ...	500	300	500	400	500	2200	100,0
Einde Juli 1914	579	352	616½	464½	553	2565	116,6
„ Nov. 1918	1289	782½	1848	903	1389½	6212	282,6
„ Dec. 1923	853	815½	1382½	774	755	4580	208,2
„ Dec. 1924	892	789½	1452	815½	806	4855	220,7
„ Dec. 1925	936½	679	1120	733	782½	4251	193,2
„ Feb. 1926	884	699	1058	736	762	4139	188,1
„ Mrt. „	880	688	1025½	723½	771	4088	185,8
„ Apr. „	894	678½	1000	714	766½	4053	184,2
„ Mei „	885½	681	978½	718½	765½	4029	183,1
„ Juni „	893½	682½	963	735	760½	4035	183,4
„ Juli „	910	678½	945	763	748½	4045	183,9
„ Aug. „	914	695	954	849	744	4156	188,9
„ Sept. „	893	708	942½	963	739½	4246	193,0
„ Oct. „	920	721½	880½	976½	738½	4237	192,6
„ Nov. „	895½	728	867	959	735½	4185	190,2
„ Dec. „	875	736½	859	773½	731	3975	180,7
„ Jan. 1927	867½	734	873½	734½	718½	3928	178,6
„ Feb. „	897½	740½	904	742	728	4012	182,4

Individueele bewegingen waren gering en de betrekkelijk groote stijging in het totaal is te danken aan de veranderingen, welke in drie of vier handelsartikelen plaats hadden. In de eerste groep bijv. zijn granen ongewijzigd met uitzondering van rijst, welk artikel zeven punten steeg; het totaal kwam voor rekening van rund- en varkensvleesch. In de bijkomstige voedingsmiddelen werden stijgingen in thee en boter gedeeltelijk gecompenseerd door een daling in suiker. Veranderingen in de groep weefstoffen waren meestal in stijgende richting, maar de stijging, welke in het totaal tot uiting komt, is hoofdzakelijk het gevolg van een scherpe stijging in vlas; kleine stijgingen in katoen werden gecompenseerd door dalingen in hennep en jute. In de groep delfstoffen zijn ijzer en stoomkolen een weinig gedaald, maar lood en tin zijn in totaal hooger. Oe volgende tabel toont de wijzigingen in het indexcijfer der verschillende artikelen, vergeleken met eind Januari, waarbij het cijfer 50 telkens het gemiddelde voor de periode 1901—05 voorstelt.

	Indexcijfer	of +		Indexcijfer	of +		Indexcijfer	of +
Tarwe (btl.)	101	+ 1	Katoen (Am.)	70½	+ 3½	Koper	47	+ 1½
(Eng.)	91	..	(Egypt.)	95	- 5	Delfstoff.	742	+ 7½
Meel	88	+ 1	Garen	82	+ 6	Hout	93	..
Gerst	87	+ 8	Laken	98	+ 4½	(Baltisch)
Haver	66	..	Wol (Eng.)	108	+ 2½	Hout
Aardapp.	81	..	(Austr.)	104½	+ 2½	(Amerik.)	77½	..
Rijst	111½	+ 7	Zijde	73½	+ 2½	Leder	61½	..
Rundvl.	75	+ 8½	Vlas	109½	+ 24½	Petroleum	108½	+ 8½
Schapenvl.	86	..	Hennep	62	- 7½	Oliën	72½	+ 5
Varkensvl.	111	+ 12	Jute	101	- 5	Oliezaden	75	+ 2
Gran. en vl.	897½	+ 30	Weefstoffen	904	+ 30½	Talk	61½	..
Thee	151	+ 6	Ruw-Ijzer	88½	- 3	Indigo	76½	..
Koffie	146	..	Stalen rails	71	..	Soda	85½	..
Rietsuiker	121	- 2	Ijz. staven	90½	- 3½	Rubber	16½	..
Rietsuiker	117½	- 1½	Kolen (st.)	109	- 4½	Diversen	723	+ 9½
Boter	88½	+ 4	(huisbr.)	94	..	Totaal	4.012	+ 84
Tabak	116½	..	Lood	119	+ 6			
And. voed. en genotm.	740½	+ 6½	Tin	123	+ 11			

Ten gevolge van deze wijzigingen wordt de stijging boven het vóóroorlogsniveau van 53,1 tot 56,4 pCt. verhoogd, zooals uit de volgende tabel blijkt, die eveneens den vergelijkenden stand der vijf groepen aantoont.

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal
Juli 1914....	100	100	100	100	100	100
December 1918....	226	222	293	186	241	237,5
December 1923....	148	231	225	167	136	178,6
December 1924....	171	224	235	175	146	189,3
December 1925....	162	193	182	158	141	165,8
Februari 1926....	153	199	172	158	138	161,4
Maart „....	152	196	167	156	140	159,4
April „....	154	193	162	154	139	158,0
Mei „....	153	194	159	155	139	157,1
Juni „....	154	194	156	158	138	157,3
Juli „....	157	193	153	164	135	157,7
Augustus „....	158	197	155	183	134	162,0
September „....	154	201	153	207	134	165,5
October „....	159	205	143	210	134	165,2
November „....	155	207	141	208	133	163,2
December „....	151	209	139	167	132	155,0
Januari 1927....	150	209	142	158	130	153,1
Februari „....	155	210	146	160	132	156,4

Onderstaande tabel geeft voorts nog een overzicht van het prijsverloop in een aantal belangrijke landen.

	Ver. Staten ¹⁾	Frankrijk	Italië	Duitsch-land ²⁾	Zwitserland	Zweden	Nederlands ³⁾	Japan
Novemb. 1913	100	100 ^s	100	100 ^{s)}	100 ^{s)}	100	100	100
Novemb. 1918	206	358	438	367	392	214
Hoogste 1920	272	591	679	..	325	366	297	322
Decemb. 1923	151	458	577	140	183	160	154	211
Decemb. 1924	157	507	640	147	171	168	160	214
Decemb. 1925	156	632	715	143	156	156	155	194
Februari 1926	155	636	704	139	151	152	149	188
Maart „	152	632	693	138	148	149	145	184
April „	151	651	636	138	148	150	143	181
Mei „	153	688	643	137	147	151	143	177
Juni „	152	739	654	136	145	150	144	177
Juli „	151	837	677	135	145	148	141	179
Augustus „	149	770	691	134	145	147	139	177
September „	150	788	683	134	146	146	140	175
October „	150	753	655	136	145	148	143	174
November „	148	684	641	138	147	148	147	..
December „	147	627	619	138	148	150	147	..
Januari 1927	147	623	603	137	146	146	145	..

¹⁾ Bureau of Labour. ²⁾ Frankfurter Zeitung. Sedert Januari 1924 gebaseerd op 100 artikelen in plaats van op 98.

³⁾ Sedert 1922 gebaseerd op 48 artikelen in plaats van op 53.

⁴⁾ Sedert October 1923: Juli 1914 = 100. ⁵⁾ Midden 1914.

De onderstaande, aan het bericht van het Centraal Bureau voor de Statistiek ontleende opmerkingen, hebben betrekking op de Nederlandsche indexcijfers over de maand Januari 1927 met basis 1913.

Bij beschouwing dezer cijfers in vergelijking met December 1926 blijkt, dat zowel het algemeen indexcijfer, als dat der voedingsmiddelen e.d. met 2 punten is gedaald.

Tegenover een prijsdaling van 19 artikelen met in totaal 183 punten, staat een prijsstijging van 13 artikelen met in totaal 93 punten. Met 10 of meer punten daalden de artikelen: thee (23 punten), eieren (48), terpentijn (15), steenkolen (19) en cokes (20); daarentegen stegen de artikelen schapenvleesch en hars met resp. 25 en 18 punten.

BOEKAANKONDIGING.

Dr. M. G. de Boer, *Honderd jaar machine-industrie op Oostenburg, Amsterdam (Amsterdam 1927).*

De economische geschiedenis van Nederland is in het huidig aanvangsstadium harer ontwikkeling het best door monografieën gediend, die van den gang der dingen in een enkel afgesloten geheel, bijv. in een bepaalde onderneming of in een bepaald bedrijf, een nauwkeurige beschrijving geven. Brengt men zulk een beschrijving in verband met de groote economische, sociale en politieke ontwikkeling rondom, des te beter, maar moet of wil men zich beperken tot de grenzen van het afgebakend geheel, dan heeft ook dit zijn betekenis.

Dr. de Boer blijft met zijn studie over de fabriek op

Oostenburg op het tweede, het lagere niveau. Hij somt op hetgeen er voor en na gebeurde binnen den kring dezer onderneming, zonder er naar te streven geschiedbeschrijving te leveren in den breedten zin des woords.

De moderne metaalnijverheid heeft zich in Nederland ontwikkeld uit de stoomvaart. Zoo is het gegaan in Rotterdam, waar uit de Nederlandsche Stoombootmaatschappij onder leiding van G. M. Roentgen de stichting Fijenoord is te voorschijn gekomen; zoo ook in Amsterdam, waar de Amsterdamsche Stoombootmaatschappij onder leiding van Paul van Vlissingen in 1827 de metaalnijverheid op Oostenburg in het leven riep. Die metaalnijverheid was van stonden aan groot-industrie, in een tijd, toen in Nederland het klein- en het middel-groot-bedrijf onbelemmerd heerschten en de mechaniseering in de textielnijverheid (katoen- en wolspinnerij) nog nauwelijks was aangevangen.

Dr. M. G. de Boer, die zowel de geschiedenis der Amsterdamsche stoomvaart als het leven en bedrijf van G. M. Roentgen heeft beschreven, was de aangewezen, om het verhaal van de ontwikkeling van den metalen-scheepsbouw en de machine-industrie op Oostenburg te doen.

De „held” van zijn verhaal is Paul van Vlissingen, die eerst in Indië werkzaam, daar den Javaanschen drukletter ontwierp, en daarna, in het vaderland teruggekeerd, te Amsterdam stoombootdiensten opende op verschillende plaatsen van het ommeland en op Hamburg, totdat de noodzakelijkheid van reparatie, weldra van constructie zijner scheepsmachines hem dreef naar de machine-industrie. Zijn volhardende werkzaamheid op Oostenburg toont, hoeveel de persoon van den krachtigen, doelbewusten ondernemer vermag. Geen wonder, dat Dr. de Boer zijn held de welverdiende hulde niet onthoudt, al raakt hij daarbij ook een enkelen keer het spoor bijster, waar hij eerst (blz. 27) constateert, dat Van Vlissingen, die door de omstandigheden gedwongen een brochure schreef, „elke letterkundige roeping miste”, en daarna (blz. 36) gewaagt van „zijn welversneden pen”, die na het aftreden als directeur in 1853 ten dienste der onderneming bleef. Nog ruim 20 jaren, al was hij dan ook genoodzaakt met het oog op zijn „vankle gezondheid” ontslag te nemen, heeft Paul van Vlissingen zijn pen kunnen voeren.

Onder leiding van zijn zoon, Paul Cornelis van Vlissingen, en van den jongen Dudok van Heel heeft de onderneming moeilijke jaren doorgemaakt. De oude Paul heeft het nog moeten beleven, dat ze in 1870 in het ongereede geraakte, tot welken toestand de toen uitgebroken oorlog het zijne heeft bijgebracht. De directeurs werden genoodzaakt, elders een onderkomen te zoeken — Paul Cornelis trok zelfs naar Canada —, en eerst na een pijnlijke reorganisatie kon het geheel een nieuwe toekomst tegengaan.

Een merkwaardige ervaring uit deze jaren was die met de „cent van Paul van Vlissingen”, toen in 1863 de pakketvaart in Nederlandsch-Indië moest worden ingesteld en een Engelsche onderneming f 0,01 per te bevaren zeemijl beneden de Amsterdamsche op Oostenburg bood. Het liberalisme dier dagen, alle nationale overwegingen ter zijde latend en in haar dogmata verstand, wees het zeevaartbedrijf in de Indische wateren aan de vreemdelinge toe.

In 1891 stond er andermaal de noodzakelijkheid eener reorganisatie. Dr. de Boer onderzocht niet — wellicht maakte het ontbreken van voldoende gegevens het hem ook onmogelijk — welke bedrijfs-economische of algemeen-economische factoren tot deze herhaalde teleurstellingen hebben geleid, die toch ongetwijfeld uit bepaalde oorzaken moeten te verklaren wezen.

Na haar tweede reorganisatie werd „de Nederlandse fabriek van Werktuigen en Spoorwegmateriaal,” kortweg „Werkspoor” geheeten, in hoofdzaak een on-

derneming van machine-industrie, van welke de scheepsbouw sedert lang was afgescheiden. Ze verwierv door haar scheepsdieselmotoren en haar scheepstoomturbines een algemeene vermaardheid en onderhield ook krachtige relaties met de Javaansche suikerindustrie, die na de opheffing van het cultuurstelsel in 1870 en na de suikercrisis in de tachtiger jaren zich voorspoedig ontwikkelde. In 1913 moest een afdeling, in hoofdzaak omvattend de wagenmakerij, naar Utrecht (Zuilen) worden overgebracht, om plaats te maken voor ruimeren machinebouw.

Dr. de Boer publiceert in het laatste (het zevende) hoofdstuk, dat handelt over „de werkzaamheid der fabriek op sociaal gebied,” een merkwaardig adres van Paul van Vlissingen, geschreven in 1854, dat handelt over den accijns op brandstoffen, welke den arbeider treft in zijn artikelen van dagelijksch verbruik. „Ik heb den werkman 30 jaren gekend; ik ben aan hem veel, zoo niet alles verschuldigd; . . . bij mij bestaat de overtuiging, dat de werkman, de nijvere man die werken wil, met al dien goeden wil gebrek lijdt.” De Nederlandsche nijverheid, in de jaren harer verrijzenis, bij onvoldoende organisatie en onvoldoende technische uitrusting — het is deze indruk, dien men ook van elders ontvangt — was op lage, op te lage arbeidsloon gebaseerd.

Z. W. SNELLER.

ONTVANGEN:

Plan d'établissement des réfugiés arméniens. Exposé général et documents principaux. Genève, 1927; Société des Nations.

La restauration financière de l'Autriche. Exposé général, accompagné des documents principaux. Genève, 1926; Société des Nations.

Hoe moet men Kachels stoken? door G. de Clercq. Amsterdam, z. j. Wed. G. van Soest.

Landbou-Krediet. 'n Inleiding tot die studie van die probleem van kredietverschaffing vir die boer in Suid Afrika, deur Dr. G. E. N. Ross, Amsterdam, 1927; H. J. Paris.

MAANDCIJFERS.

PRODUCTIE DER STEENKOLEN-, BRUINKOLEN- EN ZOUTMIJNEN.

(Gegevens verstrekt door den Hoofdingenieur der mijnen.)
I. Gezamenlijke Steenkolenmijnen.

	Januari 1927	Januari 1927	Januari 1926
Prod. Steenkolen in tonnen.	739.038	739.038	661.126
Kolenslik	9.452	9.452	29.651
Aantal normale werkdagen .	25	25	25

II. Bruinkolenmijn „Carisborg”.

	Januari 1927	Januari 1927	Januari 1926
Netto-productie in tonnen..	16.258	16.258	17.651
Aantal normale werkdagen	25	25	23

III. Zoutmijnen. (Kon. Ned. Zoutindustrie te Boekelo.)

	Januari 1927	Januari 1927	Januari 1926
Afgeleverd:			
Geraff. zout	2.461	2.461	—
Industriezout	50	50	—
Afvalzout	57,5	57,5	—
Aantal normale werkdagen	25	25	—

Arbeiders.

Aantal.	Gezamen- lijke Steenkolen- mijnen	Bruin- kolenmijn „Carisborg”	Zoutmijnen
1 Februari 1927	{ 8.891 ¹⁾ 24.361 ²⁾	168	117
1 Februari 1926	{ 8.493 ¹⁾ 22.752 ²⁾	105	98

1) bovengronds. 2) ondergronds.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTOS.

Table listing bank discounts for various countries including Zwits. Nat. Bk., N.Bk. v. Denem., Zweedsche Rbk, Bank v. Noorw., etc.

OPEN MARKT.

Table showing market exchange rates for various cities like Amsterdam, Londen, Berlijn, etc. with columns for dates from 1927 to 1914.

1) Call money-koers van 4 Maart en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Table of exchange rates in the Netherlands for various locations like Londen, Berlijn, Parijs, Brussel, Batavia, etc.

Table of exchange rates for various cities including Zwitserland, Weenen, Praag, Boekarest, Milaan, Madrid.

Table of exchange rates for Stockholm, Kopenhagen, Osto, Helsingfors, Buenos Aires, Montreal.

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam. 1) Particuliere opgave. 2) Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53 1/2 en 7.21 1/2.

In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Table of exchange rates from London, Paris, Berlin, Amsterdam to New York.

KOERSEN TE LONDEN.

Table of exchange rates in London for various cities like Alexandrië, Athene, Bangkok, etc.

1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS

Table showing silver and gold prices for London and New York.

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Table detailing the state treasury's financial status, including assets and liabilities.

1) Waaran f 12.056.000 vervallende op 1 Juli 1929. 2) In regk.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Table of the floating debt of the Netherlands-Indies, showing assets and liabilities.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 7 Maart 1927.

De internationale fondsenmarkten hebben gedurende de achter ons liggende berichtperiode over het algemeen geen opgewekt verloop gehad. Vooral voor de beurs te Berlijn is een zwakke stemming karakteristiek geweest. Verschillende factoren hebben hiertoe bijgedragen. In de eerste plaats hebben bij de rijzing, welke in de laatste maanden plaats heeft gevonden, buitenlandsche belangen een rol van beteekenis gespeeld. Nu de tendens eenige aarzeling begon te vertoonen, waren deze kringen de eerste, welke tot realisaties zijn overgegaan. Op zichzelf heeft dit uit den aard der zaak een druk op de markt uitgeoefend. Hierbij kwamen de vooruitzichten ten opzichte van de geldmarkt. Na de jongste discountoverlaging is de stroom van buitenlandsche middelen veel trager gaan vloeien, iets, dat wellicht in de bedoeling van den president van de Reichsbank heeft gelegen, doch dat niet heeft nagelaten de fondsenmarkt geringere middelen ter beschikking te stellen. In dit verband zijn ook geruchten opgedoken, volgens welke de groote banken het voornemen zouden koesteren bij de aanstaande kwartaalwisseling een algemeene vermindering van de faciliteiten — men sprak van 10 pCt. — toe te passen. Ook heeft de declaratie van het onveranderde dividend van de Disconto Gesellschaft eenige teleurstelling veroorzaakt. Al deze omstandigheden te zamen hebben een vrij gevoelige daling in het leven geroepen, waaronder vooral aandelen Farbenindustrie, Rhein Stahl, Commerz- und Privatbank, Danatbank, enz. hebben geleden.

Te Londen is de stemming weliswaar kalmer gebleven, doch van eenige opgewektheid — althans voor zoover de aandelenmarkt betreft — kon niet worden gesproken. Aan den anderen kant bestond er eenige vraag in de afdeling voor beleggingsfondsen. Naar men zeide, zou de regering voor sommige fondsen in de markt zijn, waartegenover slechts aanbod van bescheiden omvang werd gesteld. In verband hiermede waren ook aandelen in binnenlandsche spoorwegen iets beter van toon. Van industriele aandelen hebben zoowel Vickers als Armstrong de aandacht getrokken, in verband met geruchten, volgens welke een overeenkomst tusschen deze beide ondernemingen zou worden gesloten.

Te Parijs heeft het vooral de aandacht getrokken, dat thans een voorloopige overeenkomst ten aanzien van de regeling van de schulden aan Amerika is gesloten. Weliswaar omvat deze regeling nog slechts een bedrag van 10 miljoen dollar per jaar, doch in financieele kringen is men van meening, dat hiermede de eerste stap is gezet op den weg, welke naar een definitieve overeenstemming zal leiden.

Te New York is de markt eenigszins onzeker geweest. Een vrij scherpe daling heeft plaats gevonden, welke men echter aan technische oorzaken heeft toegeschreven. Het herstel is dan ook vrij spoedig gekomen, onder den invloed van berichten, welke op een voortzetting van de industriele bedrijvigheid wezen en in verband met optimistische verwachtingen ten opzichte van de geldmarkt. Ook het veto, dat de president heeft toegepast ten aanzien van de McNary-Haugen bill heeft ter beurze een gunstigen indruk gemaakt.

Ten onzent is de gang van zaken over het algemeen nogal kalm geweest. De stemming echter bleef vrij vast, waarin ook de afdeling voor *beleggingsfondsen* haar deel heeft gekregen. De aanleiding hiertoe moet hoofdzakelijk worden gevonden in de iets ruimere geldmarkt, waardoor de geldkoersen eenigszins lager gesteld konden worden. De belangstelling was in de laatste dagen meer op inheemsche dan op buitenlandsche fondsen gericht, zoodat een lichte toenadering van het koerspeil van deze beide soorten plaats heeft gevonden. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 105 $\frac{7}{8}$, 106, 106 $\frac{1}{16}$; 4 $\frac{1}{2}$ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 99, 99 $\frac{1}{16}$; 4 $\frac{1}{2}$ pCt. Ned. Indië 1926: 95 $\frac{13}{16}$, 96 $\frac{1}{16}$, 96 $\frac{5}{16}$; 5 pCt. Brazilië 1903 £ 100: 76 $\frac{3}{16}$, 76 $\frac{1}{4}$, 78; 5 pCt. Brazilië 1913 £ 20—100: 71 $\frac{1}{2}$, 70 $\frac{1}{2}$, 71 $\frac{1}{4}$; 8 pCt. Sao Paulo: 105 $\frac{5}{8}$, 105 $\frac{7}{8}$.

Van de aandelenmarkt heeft de afdeling voor *suiker-aandelen* de grootste aandacht getrokken. In den aanvang van de berichtswaak was de stemming hier nog kalm, zoodat een lichte reactie op te merken is geweest. Daarna echter trad weder kooplust naar voren, in verband waarmee verschillende soorten, zooals Handelsvereniging „Amsterdam”, Javasche Cultuur Maatschappij, Cultuur Maatschappij der Vorstenlanden en de onder de rubriek „bankinstellingen” genoteerde aandelen Koloniale Bank belangrijke koersverheffingen konden bereiken. Later verflauwde de belangstelling eenigszins, doch de ondertoon is voortdurend vast gebleven. Cultuur Mij der Vorstenlan-

den: 188 $\frac{1}{4}$, 187 $\frac{1}{2}$, 194, 193 $\frac{1}{2}$; Handelsverg. Amsterdam: 719, 736 $\frac{1}{2}$, 733, 736; Java Cultuur Mij: 392, 394 $\frac{1}{2}$, 392 $\frac{1}{2}$, 393; Maron: 289, 286, 289; Moormann: 467, 473, 475; Ned. Ind. Suiker Unie: 266, 270, 267 $\frac{1}{4}$, 270; Poerworedjo: 119 $\frac{1}{2}$, 118 $\frac{1}{2}$, 121 $\frac{3}{8}$; Suiker Cultuur Mij: 304 $\frac{1}{2}$, 303, 309 $\frac{1}{2}$, 306; Tjeppep: 774, 776, 780, 790, 770.

De afdeling voor *rubberaandelen* is vrij rustig geweest, ondanks de geleidelijke prijsstijging van het product en de gunstige beoordeeling van de naaste toekomst ten aanzien van het verbruik. Wel viel eenige kooplust op te merken, doch deze concentreerde zich in hoofdzaak op aandelen Rubber Cultuur Maatschappij „Amsterdam”, terwijl de overige soorten min of meer op den achtergrond zijn gebleven. Amsterdam Rubber: 351 $\frac{7}{8}$, 348 $\frac{3}{4}$, 355 $\frac{1}{2}$, 356 $\frac{1}{4}$; Deli Batavia: 285 $\frac{1}{2}$, 276 $\frac{1}{2}$, 284 $\frac{1}{2}$, 283 $\frac{1}{2}$; Hessa Rubber: 538, 529, 536; Indische Rubber: 410, 403, 415 $\frac{1}{2}$, 417; Java Caoutchouc: 220, 216 $\frac{1}{2}$, 222 $\frac{1}{2}$; Kali Telepak: 350, 346, 350 $\frac{1}{2}$; Ned. Indische Rubber & Koffie: 344 $\frac{1}{2}$, 340; Oost Java Rubber: 390, 387, 395, 398; R'dam Tapanoeli: 176, 173, 175 $\frac{1}{2}$, 176 $\frac{1}{4}$; Serbadjadi: 352, 344, 354 $\frac{1}{4}$; Sumatra Caoutchouc: 306 $\frac{1}{2}$, 295 $\frac{1}{4}$, 301 $\frac{1}{4}$; Sumatra Rubber: 405, 401 $\frac{1}{4}$, 399, 407; Vereenigde Indische Cultuur Ondernemingen: 219 $\frac{1}{4}$, 216 $\frac{3}{4}$, 219.

Tabaksaandelen bleken eenigszins onder druk te lijden te hebben. De monsters van de tabak, welke op 11 Maart a.s. — in de eerste inschrijving voor Sumatratabak — aan de markt zal worden gebracht, schijnen niet den indruk van een mooien oogst te hebben gegeven, in verband waarmee dan enkele realisaties zijn voorgekomen. Arendsburg: 643, 635 $\frac{1}{4}$, 638 $\frac{1}{2}$; Besoeki Tabak: 362, 358; Deli Batavia: 463 $\frac{1}{2}$, 457 $\frac{1}{2}$, 453 $\frac{1}{2}$, 450; Deli Mij: 452 $\frac{3}{4}$, 444 $\frac{1}{2}$, 443, 441 $\frac{1}{2}$; Oostkust: 226 $\frac{1}{2}$, 217, 220 $\frac{1}{4}$, 222 $\frac{5}{8}$; Senembah: 445, 435 $\frac{3}{4}$, 431 $\frac{1}{2}$, 427 $\frac{1}{4}$.

Petroleum-aandelen hebben geen levendige markt gehad. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 370, 369 $\frac{1}{2}$, 372 $\frac{3}{4}$, 367. Gec. Holl. Petr. Cy.: 257 $\frac{1}{4}$, 257, 257 $\frac{1}{2}$; Kon. Petr. Mij.: 394 $\frac{1}{2}$, 390 $\frac{3}{4}$, 395 $\frac{1}{2}$, 392 $\frac{3}{4}$; Perlak Petroleum: 74, 73 $\frac{1}{2}$; Pendawa: 30, 34 $\frac{1}{2}$, 28, 29.

De afdeling voor *scheepvaartfondsen* daarentegen was opgewekt. De vaste houding van de vrachtenmarkt heeft hiertoe bijgedragen, benevens enkele geruchten, welke op speciale soorten hun invloed hebben uitgeoefend. Holland Amerika Lijn: 91, 89 $\frac{1}{4}$, 92 $\frac{1}{2}$; Java China Japan Lijn: 134 $\frac{1}{4}$, 133 $\frac{1}{4}$, 134; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 105, 104 $\frac{1}{2}$, 108 $\frac{3}{4}$, 103 $\frac{7}{8}$; Ned. Scheepvaart Unie: 194 $\frac{1}{2}$, 193 $\frac{1}{2}$, 194; Stoomvaart Mij. Nederland: 192, 189 $\frac{1}{2}$, 190 $\frac{1}{4}$.

Binnenlandsche industriele aandelen waren bijzonder vast. Centrale Suiker Mij.: 128 $\frac{1}{4}$, 129 $\frac{1}{4}$, 128 $\frac{3}{4}$; Hollandsche Kunstzijde Industrie: 98 $\frac{1}{4}$, 102 $\frac{3}{4}$, 108, 103; Jurgens: 173, 175 $\frac{1}{2}$, 174; Maekubec: 102 $\frac{1}{4}$, 104 $\frac{1}{4}$, 102 $\frac{1}{4}$; Ned. Kunstzijdefabriek: 271 $\frac{1}{2}$, 288 $\frac{1}{2}$, 280 $\frac{1}{2}$; Philips' Gloeilampenfabr.: 375 $\frac{1}{4}$, 378, 381 $\frac{1}{4}$; Kwatta: 68 $\frac{1}{4}$, 74, 83 $\frac{1}{2}$, 87, 82; Glasfabr. Leerdam: 55, 58 $\frac{1}{4}$, 67, 65; Stokvis & Zn. Pr. Aand. B: 69 $\frac{1}{2}$, 71 $\frac{1}{8}$, 73.

Van *mijnaandelen* waren de preferente aandelen Müller Mijnbouw Maatschappij iets beter, als gevolg van het bericht, dat de bankierscredieten afgelost zouden worden. Aandelen Singkep Tin Maatschappij waren gezocht in verband met de stijging van den tinprijs. In aandelen Boeton is tegen het einde van de berichtswaak wederom eenige belangstelling ontstaan, zonder bepaald aanwijsbare redenen. Alg. Exploratie Mij.: 90; Billiton te Rubriek: 788; Müller & Co's Mijnbouw Mij.: 84 $\frac{1}{2}$, 89 $\frac{3}{8}$, 88; Redjang Lebong: 221, 225 $\frac{1}{2}$, 220; Singkep Tin Mij.: 467, 480, 485 $\frac{1}{2}$, 480; Boeton Mijnb. Mij.: 151 $\frac{1}{2}$, 148 $\frac{1}{2}$, 157, 160 $\frac{1}{2}$, 164 $\frac{1}{2}$.

De afdeling voor *bankaandelen* was vast. Aandelen Rotterdamsche Bankvereniging boekten eenig koersavance, na de declaratie van het dividend over het afgelopen boekjaar. Amsterdamsche Bank: 173 $\frac{1}{4}$, 172 $\frac{1}{4}$, 173 $\frac{3}{8}$; Holl. Bank voor Zuid-Amerika: 74 $\frac{1}{4}$, 76, 77 $\frac{1}{2}$; Incasso Bank: 121 $\frac{1}{2}$, 122 $\frac{1}{4}$, 122; Javasche Bank: 365, 369; Koloniale Bank: 260 $\frac{1}{4}$, 268 $\frac{1}{4}$, 266, 262 $\frac{1}{4}$; Ned. Ind. Handelsbank: 177 $\frac{1}{4}$, 175 $\frac{1}{2}$, 179 $\frac{3}{8}$, 178; Ned. Handel Mij.: 160 $\frac{1}{4}$, 161 $\frac{1}{8}$, 161; R'damsche Bankvereniging: 93 $\frac{1}{4}$, 95, 95 $\frac{1}{2}$; Twentsche Bank: 144.

Amerikaansche fondsen waren, in overeenstemming met Wallstreet, weifelend, doch de stemming is ten onzent niet ongeanimeerd geworden. Anaconda Copper: 97 $\frac{3}{4}$, 95 $\frac{3}{4}$, 96 $\frac{1}{4}$; Studebaker: 54 $\frac{1}{4}$, 53, 51 $\frac{1}{4}$ (ex div.) 51 $\frac{1}{2}$. United States Steel Corp.: 161 $\frac{1}{4}$, 159 $\frac{1}{4}$, 159 $\frac{3}{8}$; Atchison Topeca: 170 $\frac{1}{4}$, 170 $\frac{7}{8}$, 168 $\frac{1}{4}$ (ex div.); Baltimore & Ohio: 115 $\frac{7}{8}$, 116 $\frac{1}{4}$, 113 $\frac{5}{8}$ (ex div.) 114 $\frac{1}{4}$; Erie: 47 $\frac{1}{4}$, 45 $\frac{1}{4}$, 46 $\frac{1}{8}$; St. Louis & San Francisco Rv.: 114, 112 $\frac{1}{4}$, 114 $\frac{1}{4}$; Union Pacific: 169 $\frac{1}{4}$, 167, 167 $\frac{1}{4}$; Wabash: 75 $\frac{5}{16}$, 69 $\frac{3}{8}$, 71 $\frac{1}{8}$, 69 $\frac{11}{32}$.

De notering voor *prolongatie* is achteruit gelopen van 3 $\frac{1}{4}$ tot 3 $\frac{1}{4}$ pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

8 Maart 1927.

De Europeesche tarwemarkt heeft deze week een wat levendiger aanzien gekregen dan in de vorige week het geval was, want de omzet op het vasteland heeft eenige uitbreiding ondergaan. Eenigen tijd waren de zaken in Plata tarwe wat in omvang verminderd, waarvan de onbevredigende vraag in Duitschland een der voornaamste oorzaken is geweest. Deze week echter is geleidelijk een herstel van den kooplust ingetreden en ten slotte heeft de omzet weder een vrij aanmerkelijke verbetering ondergaan. Daarbij waren er verschillende factoren, welke hun steun aan de markt verleenden. In het begin der week was dat vooral een lage particuliere raming van de nog bij de boeren in de Vereenigde Staten aanwezige tarwevoorraden, welke op 1 Maart tot vaste markten in Chicago en Winnipeg heeft geleid. In strijd met veler verwachting, omdat immers de statistische positie van tarwe op de wereldmarkt niet veranderd was, heeft de bedoelde prijsverhoging zich kunnen handhaven en te Winnipeg heeft zij zelfs nog aanzienlijke vorderingen kunnen maken. Dit laatste mag zeker beschouwd worden als een gevolg van de pogingen van de Canadeesche tarwepool om de tarweprijzen te verhoogen en het heet zelfs, dat zij daarvoor in ruime mate opereert aan de termijnmarkten te Chicago en Winnipeg. Tevens werd de prijsstijging vergemakkelijkt door de toenemende vraag in Engeland, waar in de laatste dagen der week zeer groote zaken in Australische tarwe zijn gedaan. Het aantal ladingen Australische tarwe, dat op 4 en 5 Maart in Engeland is verhandeld, was grooter dan in langen tijd was voorgekomen en ofschoon ten slotte de omzet in Manitoba's niet sterk is toegenomen, hadden die groote zaken in Australische tarwe toch een verbetering der algemeene marktstemming ten gevolge. Toen na de eerste 2 dagen der week, op welke in Argentinië de markten gesloten waren, de zaken te Buenos Aires en Rosario werden hervat, werd daar eerst de vaste Noord-Amerikaansche stemming nauwelijks gevolgd, doch toen later ook de vraag voor Plata tarwe in Europa zich herstelde kon aan de Argentijnsche markten eveneens een verhoging tot stand komen.

Op 7 Maart waren die markten echter reeds weder minder vast en het slot was in vergelijking met het begin der week te Buenos Aires onveranderd, te Rosario 10 centavos per 100 KG. hooger. Ook in Noord-Amerika trad op 7 Maart eenige reactie in. Chicago sloot daarna nog voor Mei $2\frac{1}{2}$ en voor Juli en September $1\frac{1}{2}$ dollarcent per 60 lbs. hooger dan een week tevoren. Te Winnipeg bedroegen de verhoogen na een inzinking van ongeveer 1 cent op 7 Maart nog voor Mei $4\frac{1}{2}$, Juli $3\frac{3}{4}$ en October $2\frac{3}{8}$ dollarcent per lbs.

De verschepingen van tarwe uit Argentinië zijn ook deze week weder groot geweest. Zij bleven wel vrij sterk bij die der vorige week ten achter, doch waarschijnlijk heeft dit samenhangen met de 2 feestdagen in het begin der week, alsmede met de groote maïsverschepingen. De voorraden in de Argentijnsche havens ondergingen bovendien opnieuw eene aanmerkelijke toename. Reeds zijn sedert 1 Januari 4,6 miljoen quarters tarwe uit Argentinië naar Europa verscheept tegen 2 miljoen in 1926. De groote verschepingen van deze week hebben dan ook korten tijd wel eenigen druk op de markt uitgeoefend, doch juist de omstandigheid, dat die groote Argentijnsche verschepingen dit seizoen zoo gemakkelijk in Europa worden opgenomen en dat ook nu, ondanks de groote afladingen, de vraag toenam, wijst op de groote behoefte aan buitenlandsche tarwe in enkele deelen van Europa en vermeerderd het vertrouwen in het tegenwoordige prijsniveau. De zaken in andere Argentijnsche en Australische tarwe ondergingen naar het vasteland niet veel uitbreiding, doch zij kenmerkten zich door een geregelden omzet, die speciaal in Canada het vertrouwen blijft wekken, dat Europa zonder bezwaar het restant van het Canadeesche uitvoersruis zal opnemen. In het begin der week hebben flinke verkoopen van Australische tarwe naar Italië en in toenemende mate ook naar Frankrijk tot het verbeteren der stemming aan de tarwemarkt medegewerkt en ook in België, waar speciaal in Plata tarwe de voorraden zeer beperkt waren, kreeg de markt spoedig een levendiger aanzien. De verschepingen van tarwe uit Noord-Amerika zijn den laatsten tijd vrij sterk afgenomen, hetgeen in overeenstemming is met den tijd van het jaar. Het zou trouwens moeilijk te verwachten zijn geweest, dat Europa, al is de vraag er dan ook bevredigend, in staat zou zijn geweest, om naast de groote hoeveelheden, welke daarheen uit het Zuidelijk halfrond

worden afgeladen, ook nog Noord-Amerikaansche tarwe op te nemen op de schaal, waarin die eenigen tijd geleden ter verscheping placht te komen. Rusland neemt onder de verschepingslanden bij voortduring een bescheiden positie in. Er wordt wel steeds tarwe uit Rusland afgeladen, doch de groote hoeveelheden, welke voor het begin van dit jaar voorspeld waren, komen nog niet voor den dag en het is de vraag of dat in de naaste toekomst nog wel het geval zal zijn. Zuid-Oostelijk Europa komt voor den export van tarwe steeds minder in aanmerking en het gedeelte van Europa, dat tarwe gebruikt uit Argentinië, breidt zich meer en meer in Zuid-Oostelijke richting uit.

De berichten omtrent het wintergraan op het Noordelijk halfrond blijven algemeen gunstig. In Noord-Amerika en Rusland, waar het gewas bescherming noodig heeft tegen de koude, wordt die in voldoende mate verschaft door sneeuwbedekking. In het Zuid-Westen der Vereenigde Staten, waar eenigen tijd geleden over onvoldoenden neerslag werd geklaagd, is op dit punt verbetering ingetreden. De verschillende productielanden van Centraal- en West-Europa rapporteeren steeds in gunstigen zin over de te velde staande tarwe, die zich over het algemeen onder gunstige weersomstandigheden ontwikkelt.

In rogge blijven de zaken slepend. In Duitschland zijn de zaken in buitenlandsche rogge nog steeds niet in betekenissen toegenomen en afgezien van enkele afdoeningen in Noord-Amerikaansche tarwe op aflading in Mei en van een zeer beperkten omzet in spoedige posities, komen nauwelijks zaken tot stand. De vaste stemming aan de roggemarkt der Vereenigde Staten, welke in den loop dezer week is ontstaan, vond dan ook in Europa slechts weinig weerklink en van de schaarschte aan rogge in Duitschland toont de Europeesche roggemarkt al zeer weinig de gevolgen. Nu de roggeprijs zich op zulk een hoog niveau bevindt, schijnen de Deutsche landbouwers hun rogge in veel sterkere mate aan de markt te brengen dan anders het geval is, omdat zij bij de lage maïsprijzen weinig aanleiding hebben om rogge als voergraan te gebruiken. Op 7 Maart was ook rogge in Noord-Amerika wat lager en Chicago sloot nog slechts 1 à $1\frac{1}{2}$ dollarcent per 56 lbs. hooger dan op 28 Februari.

Zeer groot waren deze week weder de maïsverschepingen uit Argentinië en ofschoon de voorraden in de Argentijnsche havens wel eenige afname vertoonden, is er blijkbaar nog zeer veel maïs van den ouden oogst in het land aanwezig. De zeer gunstige stand van den nieuwen maïsoogst en de verwachting, dat een buitengewoon omvangrijk uitvoeroverschot aanwezig zal zijn, leidt ertoe, dat de hoeveelheden, welke van den ouden oogst nog aanwezig zijn, zoo veel mogelijk aan de markt worden gebracht. De tegenwoordig groote verschepingen uit Argentinië zijn in dezen tijd van het jaar wel een zeer opmerkelijk verschijnsel en van een hiaat in de Argentijnsche verschepingen tusschen den ouden en den nieuwen oogst schijnt zeer weinig sprake te zullen zijn. Onder de groote aanvoeren van Plata-maïs in de West-Europeesche havens blijft de maïsmarkt wel lijden, zoodat de prijzen zich daar gewoonlijk beneden de noteringen der verschepers bevinden, doch ten slotte vormen zich in de importhavens geen voorraden van groote beteekenis, want ondanks de groote aanvoeren vinden deze toch geregeld opname. De vorige week zijn eenige naar Engeland bestemde ladingen naar continentale havens gedirigeerd, doch in strijd met de eerst gekoesterde verwachting heeft het niet veel moeite gekost daar voor die ladingen koopers te vinden. Vooral in Nederland arriveert tegenwoordig buitengewoon veel Argentijnsche maïs, doch ofschoon lading op lading te Rotterdam aankomt, is het aanbod van wederverkoopt niet groot en in den loop der week is dan ook in het prijsniveau nauwelijks eene verandering gekomen. De mogelijkheid bestaat, dat de zeer groote hoeveelheden, welke in de eerstvolgende dagen nog te Rotterdam zullen aankomen, daarin verandering zullen brengen, doch de waarschijnlijkheid, dat in het laatste deel van Maart een vermindering in de aanvoeren zal intreden, kan zeer goed ten gevolge hebben, dat de prijzen zich ook verder staande houden. Van den Donau waren de verschepingen deze week zeer klein en ten gevolge van de heftige schommelingen in den Roemeenschen wisselkoers en kleine aanvoeren in de Roemeensche havens, welke omstandigheden de zaken van Roemenië bemoeilijken, valt nauwelijks aan te nemen, dat binnenkort een blijvende vermeerdering der verschepingen uit de Roemeensche havens zal plaats vinden. De markt wordt dan ook geheel door Plata-maïs beheerscht. Daarbij is het opmerkelijk, dat ondanks de buitengewoon gunstige verwachtingen van den nieuwen oogst de prijzen zich aan de Argen-

Noteeringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data	Chicago			Buenos Aires			Soorten	7 Maart 1927	28 Febr. 1927	8 Maart 1926
	Tarwe Mei	Mais Mei	Haver Mei	Tarwe Maart	Mais Maart	Lijnzaad Maart				
5 Mrt.'27	141 ⁵ / ₈	76 ³ / ₈	47 ¹ / ₈	11,05	5,90	14,40	Tarwe (Hardwinter II) .. ¹	15,40	15,25	14,95
26 Febr.'27	139 ⁷ / ₈	76 ⁷ / ₈	45	10,90	5,85	14,40	Rogge (No. 2 Western) .. ¹	12,90	12,90	10,20
5 Mrt.'26	160 ³ / ₈	78 ³ / ₈	40 ¹ / ₈	12,20	6,35	14,45	Mais (La Plata)	164,—	163,—	160,—
5 Mrt.'25	192 ³ / ₈	131	54 ¹ / ₈	17,35	10,25	23,70	Gerst (48 lbs. malting) .. ²	217,—	225,—	172,—
5 Mrt.'24	111 ³ / ₈	81 ¹ / ₈	43 ³ / ₈	10,35	8,05 ¹	19,20	Haver (Canada 3)	11,65	11,60	10,25
20 Juli '14	82	56 ³ / ₈	36 ³ / ₈	9,40	5,38	13,70	Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) .. ¹	12,25	12,20	12,—
							Lijnzaad (La Plata)	354,—	364,—	320,—

1) Mei.

1) per 100 KG. 2) per 2000 KG. 3) per 1960 KG.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	27 Febr. 5 Mrt. 1927	Sedert 1 Jan. 1927	Overeenk. tijdvak 1926	27 Febr. 5 Mrt. 1927	Sedert 1 Jan. 1927	Overeenk. tijdvak 1926	1927	1926
Tarwe.....	36.884	293.039	160.510	3.370	12.634	1.917	305.673	162.427
Rogge	4.482	40.101	36.495	—	—	—	40.101	36.495
Boekweit	—	5.450	5.068	—	67	90	5.517	5.158
Mais	25.996	259.814	176.845	6.270	55.184	15.587	314.998	192.432
Gerst	15.822	74.489	61.705	104	1.294	1.781	75.783	63.486
Haver	2.553	19.195	25.255	530	630	1.745	19.825	27.000
Lijnzaad	5.553	27.465	37.786	7.151	35.896	41.699	63.361	79.485
Lijnkoek	2.944	24.244	51.145	—	—	—	24.244	51.145
Tarwemeel	2.885	22.792	10.118	1.516	8.171	1.802	30.963	11.920
Andere meelsoorten	414	3.129	2.333	—	—	—	3.129	2.333

tijdsche termijnmarkten zoo goed handhaven. Slechts zeer beperkte prijsfluctuaties kwamen daar voor en zelfs heeft de omstandigheid, dat in Europa ook voor maïs de groote aanvoeren geen ophooping van voorraden ten gevolge hadden, ten slotte tot een iets vastere stemming geleid. In de noteeringen der Argentijnsche termijnmarkten komt die echter niet tot uiting.

In Noord-Amerika heeft maïs aanvankelijk meegedaan aan de algemeene prijsverhoging, doch ten slotte was Chicago voor maïs weder flauwer, omdat aanzienlijke voorraden aan de markten van het Amerikaansche Westen onbevredigende vraag ontmoetten en wegens gebrek aan export slechts geringe hoeveelheden naar de Oostkust konden worden afgezet. In vergelijking met 28 Februari sloot Chicago op 7 Maart voor maïs 1 cent per 56 lbs. hooger, doch intusschen had de prijs korten tijd een nog 1 à 1½ cent hooger peil bereikt.

Opmerking verdient, dat men in het komende seizoen weder verschepingen van maïs uit Zuid-Afrika kan verwachten. De weersomstandigheden zijn daar den laatsten tijd veel beter geworden en een vrij ruim uitvoeroverschot valt te verwachten. Oost-Afrika is reeds met nieuwe maïs aan de markt tot prijzen, welke aanzienlijk lager zijn dan eenigen tijd geleden.

Voor gerst is de stemming in den loop dezer week wat verbeterd, waartoe vooral vastere markten in Amerika hebben medegewerkt. Te Winnipeg bedroeg na eenige reactie op 7 Maart de verbetering van den gerstprij, die in den loop der week tot stand gekomen is, nog 2 dollarcent per 48 lbs.

Ook bestond er in Duitschland wat meer belangstelling voor gerst nu het aanbod van wederverkoopten daar reeds eenigen tijd zeer is verminderd. Van Argentinië nemen de verschepingen van gerst geleidelijk toe en ook voor deze soort zijn zoowel de kooplust als de prijzen toegenomen. Uit Rusland wordt tegenwoordig slechts zeer weinig gerst verscheept en ook van den Donau is het aanbod niet groot. Van tijd tot tijd kwamen echter deze week weder nieuwe zaken in Roemeensche gerst tot stand, waarin Nederland en Duitschland hun aandeel verkregen. In Engeland is weliswaar gerst geen belangrijk artikel, doch vooral van de Argentijnsche verschepingen is een niet onbelangrijk deel toch daarheen bestemd.

Haver was deze week weder stil. Uit Noord-Amerika worden nog steeds in haver geen zaken gedaan, omdat Noord-Amerikaansche soorten tegenover Plata en Chileensche haver te duur zijn. In Engeland, dat geregelder dan het vasteland in dit seizoen als koper van haver is opgetreden, was de omzet van weinig beteekenis en weliswaar wordt in Duitschland tegenwoordig meer buitenlandsche haver gekocht en valt ook in Nederland een kleine vermeerdering der vraag te constateeren, doch levendig zijn ook daar de zaken allerminst. Op bescheiden schaal komen van de Duitsche Oostzeehavens exportzaken van haver tot

stand naar het Noorden, alsmede naar Nederland en België en een enkelen keer naar Engeland.

SUIKER.

Gedurende de afgelopen week waren de fluctuaties op de verschillende suikermarkten weder gering.

In New York waren de noteeringen voor Spot Centrifugals en op de termijnmarkt als volgt:

Sp. C. Mrt. Mei Juli Spt. Dec. J.'28.

Slot voorafg. week 4.93 3.13 3.21 3.33 3.41 3.31 3.11
 Opening verslagweek.... 4.93 3.09 3.18 3.29 3.38 3.28 3.07
 Slot verslagweek..... 4.90 — 3.20 3.31 3.41 3.26 3.02

De ontvangsten in de Atl. havens der V.S. bedroegen deze week 67.000 tons, de versmeltingen 59.000 tons tegen 67.000 tons in 1926 en de voorraden 227.000 tons tegen 116.796 tons.

In Cubasuiker ging slechts weinig om en prijzen voor prompte verscheping varieerden tusschen 3¼ en 3³/₁₆ \$c. c.&fr. New York.

De laatste Cubastatistiek is als volgt:

	1927	1926	1925
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten tot 26/2...	224.590	191.462	193.325
Totaalsedert 1 Jan.—26 Febr.	1.252.130	1.501.924	1.564.238
Werkende fabrieken	175	174	178
Weekexport 26/2	127.894	85.414	100.663
Totale export sedert 1 J.-26 F.	549.397	817.662	940.580
Totale voorraad 26/2	702.733	684.263	623.658

Op de Londensche termijnmarkt verliepen de Maart liquidaties op 1 dezer zeer regelmatig, ofschoon men het tegendeel gevreesd had. Prijzen herstelden zich dan ook onmiddellijk na een zeer korte inzinking. De slotnoteeringen waren als volgt:

Maart 1927 ..	Sh. 18 ² / ₄	Oct. 1927	Sh. 16 ¹¹ / ₄
Mei ..	" " 18 ⁶ / ₈	Dec. "	" 16 ⁵ / ₄
Aug. ..	" " 18 ⁸ / ₄		

De Zichtbare voorraden waren volgens Czarnikow:

	1927	1926	1925
	Tons	Tons	Tons
Duitschland 1 Februari	1.065.000	1.143.000	841.000
Tsjechoslowakije 1 Februari	561.000	900.000	694.000
Frankrijk 1 Februari	504.000	425.000	488.000
Nederland 1 Januari	238.000	170.000	195.000
België 1 Februari	124.000	205.000	228.000
Polen 1 Februari	257.000	285.000	253.000
Engeland 1 Feb. geïmpt. suiker	328.000	481.000	148.000
Engeland 1 Feb. Binnenl. suiker	33.000	11.000	—
Europa ..	3.110.000	3.620.000	2.847.000
V.S. Atlant. havens 23 Febr. ...	227.000	117.000	100.000
Cuba 26 Febr.	703.000	684.000	624.000
Totaal ..	4.040.000	4.421.000	3.571.000

Van de markt op Java valt zeer weinig nieuws te melden.

Het slot was vast bij ondervolgende nominale noteringen:
 Superieur ready Maart f 12.50
 „ Mei Nieuwe oogst.... „ 19.75 per 100 K.G.
 „ Juni „ „ „ 19.37½ „ „ „
 No. 16. & hooger ready Maart.. „ 11.—

Hier te lande was de markt de afgelopen week zeer oninteressant. Er ging op de termijnmarkt zeer weinig om en het slot was kalm met de volgende noteringen:

Maart f 21 Mei & Aug. f 21¼ Dec. f 19¾.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Maart	Londen			New York 96° Centrifugals
		Tates Cubes No.1	White Java's f.o.b. per Mei/Juni	Cuba's 96° c.f. Mrt.	
	kristalsuiker basis 99°	Sh.	Sh.	Sh.	\$ cts.
7 Mrt. '27	f 21¼	37/3	16/3	15/3	4,90
28 Feb. '27	„ 21¼/16	37/3	16/6	15/3	4,93
7 Mrt. '26	„ 16¼/16	31/9	14/3	11/-	4,08
7 „ '25	„ 21¼/16	37/-	17/1½	15/1½	4,84
	ruwsuiker basis 88°				
4 Juli '14	f 11¼/33	18/-	—	—	3,26
	basis 99°	1) Het verschil tusschen ruwsuiker 88° en krist.suik. 99° is aan te nemen op f 3 p. 100 KG.			
	f 14¼/33				

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons. Manchester, d.d. 2 Maari 1927.

De vaste toon en de prijzen in de Amerikaanse katoenmarkt hebben zich in de afgelopen week kunnen handhaven. De dagelijksche fluctuaties waren tot gisteren, toen New-York 30 punten hooger noteerde, gering, terwijl Liverpool hedenmorgen 5 tot 8 punten hooger opende. Locoverkopen in Liverpool bedroegen de afgelopen week 88.000 balen, wat in jaren niet het geval is geweest. Dit groote cijfer wordt in sommige kringen aan speculatie toegeschreven, ofschoon flinke hoeveelheden hun weg naar de fabrieken vinden. Ook de prijzen van Egyptische katoen zijn vast.

In Amerikaanse garens zijn de vorige week flinke zaken gedaan, doch over het algemeen was gisteren de toon in onze markt rustiger en in zaken van eenige beteekenis schijnt een pauze te zijn gekomen. De vaste houding der spinners kan hiervan één der oorzaken zijn; ook zijn producenten beter bezet en dus niet zoo afhankelijk meer. Gedurende de afgelopen weken is de productie over het algemeen goed verkocht, speciaal in de medio nummers twist en weft en ook in ringboomen, waarvan een gedeelte zeker op speculatieven grondslag berust. In grovere nummers is minder gedaan. Het staat nog te bezien, of de huidige vaste stemming der markt zich kan handhaven. Mule bundels voor Indië worden nu beter verkocht dan sinds jaren het geval is geweest en getwijnde garens voor binnenlandsch gebruik worden eveneens goed gevraagd. In Egyptische soorten zijn de vorige week goede zaken gedaan in de fijne nummers voor voilegarens. Ten gevolge der betere zaken van de laatste weken, trachten spinners hun marges te verbeteren, zoodat slechts het uiterst noodige gekocht wordt. In getwijnde garens bestaat slechts een beperkte vraag voor vroege levering, hoewel hier en daar flinke zaken gedaan schijnen te zijn.

Doekprijzen zijn algemeen vast met neiging tot stijging. De toon van de markt is gezond en hoewel er misschien niet zoo veel meer omgaat als de vorige week, vindt dit voornamelijk zijn oorzaak in het feit, dat koopers huiverig zijn de jongste prijsverhoogingen te volgen. Calcutta treedt niet meer zoo op den voorgrond en schijnt voorloopig haar behoefte in grey shirtings, dhooties en lichte gebleekte goederen gedekt te hebben, welke soorten, zooals wij de vorige week reeds schreven, voornamelijk de oortzaak waren van de veranderde conditie van onze markt. Daar staat tegenover, dat er een veel betere vraag is naar alle soorten, ook fancy cloths. Een nieuw prijsniveau is bereikt en zooals wij boven reeds schreven, zijn de prijzen algemeen vast, hetgeen een remmenden invloed op zaken heeft, daar overzeesche koopers eerst nog aan deze verhoogde prijzen moeten wennen; intusschen gaan zij zeer voorzichtig te werk en koopen slechts op beperkte schaal. Er zijn echter nog voldoende zaken om de markt gezond van toon te kunnen noemen en in vele kringen meer vertrouwen in de toekomst in te boezemen.

23 Febr. 2 Mrt. Oost. koersen. 22 Febr. 1 Mrt.
 Liverpoolnoteringen. T.T. op Br.-Indië 157/8 153¾
 F.G.F. Sakellaridis 13,70 13,90 T.T. op Hongkong 20¼ 2/0
 G.F. No. 1 Oomra.. 5,85 6,10 T.T. op Shanghai 2/6¼ 2/6¼

Noteering voor Loco-Katoen.
 (Middling Uplands.)

	4 Maart 1927	25 Febr. 1927	18 Febr. 1927	4 Maart 1926	4 Maart 1925
New York voor Middling ...	14,50 c	14,30 c	14,20 c	19,55 c	26,05 c
New Orleans voor Middling	14,25 c	14,06 c	13,87 c	18,59 c	25,80 c
Liverpool voor Middling ...	7,93 d	7,77 d	7,76 d	9,97 d	14,18 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
 (In duizendtallen balen).

	1 Aug. '26 tot 25 Febr. '27	Overeenkomstige periode	
		1925/26	1924/25
Ontvangsten Gulf-Havens.	10750	8047	8012
„ Atlant.Havens			
Uitvoer naar Gr.Brittannië	1887	1743	2102
„ „ 't Vasteland etc.	4538	3352	3330
„ „ Japan	1119	836	706

Voorraden.
 (In duizendtallen balen).

	25 Febr. '27	Overeenkomstig tijdstip	
		1926	1925
Amerik. havens.....	2783	1451	1288
Binnenland	1279	1859	1127
New York	219	40	223
New Orleans	637	484	311
Liverpool	998	610	777

KOFFIE.

De afgelopen week bracht zeer weinig verandering in het artikel. Hoewel niet flauw, bleef de stemming vrijwel onveranderd. De noteringen aan de termijnmarkt bewogen zich binnen enge grenzen en sluiten ongeveer onveranderd a eene fractie hooger tegenover de vorige week.

De kost- en vracht-aanbiedingen voor prompte verschepping uit Brazilië, welke zoowel van Santos als van Rio eerst iets hooger waren, kwamen later weer lager af en zijn tenslotte onveranderd tegen de vorige week. Robusta uit Nederlandsch-Indië noteert iets lager.

Een dezer dagen uit Brazilië ontvangen telegrafisch bericht meldt, dat de dagelijksche aanvoeren uit het binnenland van Sao Paulo te Santos vanaf 7 dezer zullen worden teruggebracht op 30.000 balen, welk cijfer ongeveer overeenkomt met dat der verscheppingen gedurende Februari.

Volgens de in het begin dezer maand verschenen Statistiek van de Firma G. DURING & Zoon te Rotterdam, is in Februari de aanvoer geweest als volgt:

	1927 balen	1926 balen	1925 balen
in Europa	917.000	796.000	768.000
„ Ver. Staten v. Amerika	792.000	1.038.000	603.000
Totaal....	1.709.000	1.834.000	1.371.000

De Aanvoeren in Europa en in Amerika tezamen gedurende de eerste twee maanden van het jaar bedroegen 3.464.000 balen tegen 3.423.000 balen in 1926 en 3.048.000 balen in 1925.

De Afleveringen in Februari waren:

	1927 balen	1926 balen	1925 balen
in Europa	869.000	775.000	779.000
„ Ver. Staten v. Amerika	903.000	925.000	656.000
Totaal....	1.772.000	1.700.000	1.435.000

De Afleveringen in Europa en in Amerika tezamen gedurende de eerste twee maanden van het jaar bedroegen 3.531.000 balen tegen 3.726.000 balen in 1926 en 3.047.000 balen in 1925.

De zichtbare voorraad was op 1 dezer in Europa 1.505.000 balen tegen 1.457.000 balen op 1 Februari. In Amerika bedroeg hij 903.000 balen tegen 1.014.000 balen op 1 Februari. In Europa en in Amerika tezamen was de zichtbare voorraad dus op 1 dezer 2.408.000 balen tegen 2.471.000 balen op 1 Februari. Hij bedroeg op 1 Maart 1926 — 2.221.000 balen en op 1 Maart 1925 — 2.224.000 bn.

De zichtbare wereldvoorraad was op 1 dezer 4.621.000 balen tegen 4.834.000 balen op 1 Februari en 4.788.000 balen op 1 Maart 1926, (in deze cijfers zijn niet begrepen de voorraden in het binnenland van Sao Paulo, waarvan het cijfer van 1 Maart nog niet bekend is, doch die op 1 Februari 1927 bedroegen 5.344.000 balen en op 1 Maart 1926 — 4.214.000 balen).

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verschepping zijn thans ongeveer 79/- a 81/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 82/- a 83/-, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verschepping, bedragen 70/3 a 70/6.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, Maart verschepping, 37½ ct. Mandheling „ Maart/April „ 38½ „ alles per ¼ K.G., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De officieele loco-noteringen bleven onveranderd 55 ct. per ¼ K.G. voor Superior Santos en 48 ct. voor Robusta, met nog steeds onbevredigenden afzet.

De noteringen aan de Rotterdamsche termijnmarkt waren aan de ochtend-call als volgt:

	Santos-contract basis Good				Gemengd Contract basis Santos Good			
	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.
8 Maart	43 1/8	42 3/8	40 1/2	39 3/8	42	40 3/8	37 3/8	35 1/2
1 „	43 1/8	42 3/8	40 1/2	39 3/8	41 1/2	40 1/8	37	34 3/8
22 Febr.	43 1/8	42 3/8	40 1/2	39 3/8	41 1/2	41	37 3/4	35 3/4
15 „	44 3/8	43 3/8	41 1/2	39 3/8	42 1/8	41 3/8	37 3/4	35 1/2

De slot-noteringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Maart	Mei	Sept.	Dec.
7 Mrt.	\$ 14,04	\$ 13,35	\$ 11,91	\$ 11,57
28 Febr.	„ 13,93	„ 13,18	„ 11,75	„ 11,40
21 „	„ 13,92	„ 13,29	„ 11,90	„ 11,62
14 „	„ 13,98	„ 13,35	„ 11,97	„ 11,58

Rotterdam, 8 Maart 1927.

(Mededeeling van de Vereeniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 7)	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 4)	
7 Mrt. 1927	211.000	25.525	1.023.000	26.000	5 1/2 3/32
26 Febr. 1927	223.000	25.525	985.000	25.800	5 1/2 3/32
21 „ 1927	223.000	24.850	982.000	25.500	5 1/2 3/32
8 Mrt. 1926	239.000	25.675	1.276.000	26.700	7 23/64

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgeloo- pen week	Sedert 1 Juli	Afgeloo- pen week	Sedert 1 Juli
5 Mrt. 1927 --	42.000	2.737.000	209.000	6.550.000
6 „ 1926 --	36.000	3.246.000	182.000	6.441.000

1) In Reis.

THEE.

In de afgelopen week had de theemarkt een onregelmatig verloop. Aanvankelijk opende de markt zich vrij vast en hooger voor de betere kwaliteiten, later sloot zij wederom gemakkelijker met prijzen, die over de geheele linie een kleinen teruggang te zien gaven. Deze teruggang houdt echter veelal verband met teruggaande kwaliteiten, waarvan de markt nog steeds overvoerd is. De „Indian Tea Association” deelt mede, dat het saldo onverscheppte oogst 1926 op de ondernemingen en in de havens op 15 Februari slechts 4,6 miljoen lbs. bedroeg, zoodat een groot gedeelte van het surplus van den Britsch-Indischen thee-oogst bereids zijn weg naar elders heeft gevonden.

VRACHTENMARKT.

De Noord-Amerikaansche graanvrachtenmarkt ontwikkelde zich deze week niet en de vrachten bleven alleen op peil door het tekort aan tonnage. Van de Northern Range is de eenige bevrachting een boot van middelmatige grootte, Maart belading, naar Lissabon en/of Leixoes tegen 19 cents per 100 lbs. zwaar graan naar 1 haven en 20 cents beide loshavens. Van de Golf van Mexico werd een lading naar Griekenland gedaan per laatste helft Maart tegen de lage vracht van 25 cents één, 26 cents twee loshavens. Van Montreal ging slechts weinig om. Naar Antwerpen/Hamburg range wordt 16 cents, Bremen/Hamburg 17 cents in uitzicht gesteld en naar de Middellandsche Zee 20 cents.

De suikermarkt van West-Indië was kalm en de vrachten vertoonden eenige neiging tot dalen. Van Cuba naar U.K./Continent accepteerde een Maart boot van 7600 tons 23/-, terwijl een 5200 tonner in dezelfde positie 24/- heeft

kunnen bedingen. Een 4000 tonner per Maart/April heeft de goede vracht van 24/- van San Domingo naar U.K./Continent weten te bedingen, doch dit cijfer kan niet meer worden herhaald.

De North Pacific bleef levendig voor Maart/April verschepping. Van Vancouver werd 38/9 en 37/6 gedaan per Maart en Maart/April, terwijl per April naar Portugal 38/- is gedaan.

De markt van de La Plata was de afgelopen week iets kalmer, doch de vrachten bleven gehandhaafd. Per Maart en April is ongeveer een 20-tal booten bevracht. Prompte tonnage wordt schaarsch en voor deze positie hebben bevrachters 29/- moeten betalen van boven La Plata havens naar Antwerpen, Rotterdam of Amsterdam. De vraag naar April tonnage was flink, en er werd voor die positie tot 27/9 betaald naar de volle range U.K./Continent; April/Mei betaalde 27/- en Mei/Juni 26/-.

Ten gevolge van de algemeen heerschende onzekerheid betreffende de positie van de salpetermarkt, was de bevrachting niet levendig en dit kan waarschijnlijk den eersten tijd niet verwacht worden. Naar deze zijde was geen vraag naar booten voor volle ladingen, terwijl in ruimte slechts 500 tons geboekt werd naar Liverpool per Maart/April tegen 30/-. Voor het nieuwe seizoen is op het oogenblik nog weinig vraag. Voor maandelijksche partijen Juli/Maart, iedere maand 1000 tons, wordt 23/6 geboden naar Antwerpen, Rotterdam, Bremen, Hamburg, doch het minimum, dat door de reeders hiervoor gevraagd wordt, is 24/-.

De meeste Oostelijke afdelingen zijn sinds het vorige bericht onveranderd gebleven en de vrachten bleven uitsluitend gehandhaafd door het tekort aan tonnage. Van Wladivostok werden eenige partijen boonen geboekt naar Rotterdam en/of Hamburg op basis van 29/- Mei/Juni, 27/6 Juni/Juli, en 25/- voor maandelijksche partijen van 1000 tons Juni/October. De markt van Australië was de afgelopen week kalm doch vast. Naar de Middellandsche Zee U.K./Continent werd van West-Australië 45/- betaald voor booten van middelmatige grootte, en van Zuid-Australië 47/6 voor groote booten per Maart/April. Er was een tamelijk flinke vraag naar Alexandrië en naar deze haven werd direct 47/6 betaald. Voor een handige lading naar Braila per Maart werd 36/3 betaald.

Van den Donau is nog steeds een flinke vraag naar tonnage, doch er is slechts één bevrachting te vermelden, nl. tegen 19/- op deadweight per Maart/April. De Zwarte Zee was levendig en er werd flink bevracht. Naar het Continent werd tot 16/- betaald, naar U.K. tot 16/6, terwijl een handige boot van 3200 tons lading 6 d. boven genoemde cijfers heeft weten te bedingen.

De markt van de Middellandsche Zee was levendig en de vrachten zijn nagenoeg onveranderd gebleven. Voor erts werd o.m. betaald: Algiers/Middlesbrough 7/7 1/2, Rotterdam 5/-, La Goulette/Rotterdam 5/6, Benisaf/Rotterdam 6/- en Tunis/Antwerpen 8/6 (zinkerts). Fosfaat betaalde: Tunis/Rotterdam 7/9, Bona/Rotterdam 7/10 1/2, Danzig 8/6, Dublin 10/-.

Van de Golf van Biscaye werd flink bevracht naar U.K. havens, doch de reeders toonen slechts weinig belangstelling voor continentale bestemmingen. Bilbao/Cardiff betaalde 6/9, Newport 7/-, Rotterdam 6/-, Castro Alen/Newport 7/3 en Rotterdam 7/3.

De kolenvrachten van Engeland zijn voor alle bestemmingen vast gebleven. Van Zuid-Wales werd o.m. bevracht: Vigo 9/-, Salonica 13/-, Piraeus 13/3, Port Said 13/-, Singapore 20/-, Buenos Aires 14/- en van de Oostkust: Kopenhagen 5/9, Hamburg 4/-, Rouaan 3/11, Genua 11/-, Piraeus 12/6, Las Palmas 9/3.

RIJNVAART.

Week van 27 Februari t/m. 5 Maart 1927.

De aanvoeren van zeezijde, hoofdzakelijk erts, waren tamelijk levendig. Bij tamelijke vraag was de aanbieding van scheepsruimte voldoende. De ertsvracht bedroeg gemiddeld 50—60 Cts. per last met resp. ¼—½ lostijd.

Naar den Bovenrijn was tamelijk veel vraag. Voor ruwe producten werd betaald f 1.20 a f 1.30 per last.

Het sleeploon bedroeg gemiddeld 35 Cts. tarief.

De waterstand was gunstig.

In de Ruhrhavens bleef de toestand onveranderd.

ORIGINAL
ODHNER
TELEFOON 13300
DEN HAAG
HEERENGRACHT 50
REKENMACHINES